

ius patronatus plerumque ex usurpatione qua-
 situm praesumi solet, ultra probationem temporis
 immemorabilis, requirit etiam multiplicatas praesentationes annorum quinquaginta, quae effectum fortiter fuerint, Familia autem Dominorum Pedemontis, utpote habens perpetuam iurisdictionem talis est, ut in ea sit locus dictae praesumptioni usurpationis iuxta decisionem S. Congregationis. Et hoc casu in primis non videtur probata praesumptio temporis immemorabilis: testes enim super ea examinati non deponunt, se nunquam vidisse, aut audivisse a quopiam, a quo visum, vel auditum fuerit observari cotrarium, id quod necessarium erat ad huiusmodi tempus immemorabile probandum, iuxta gloss. ult. in cap. 1. de praescript. lib. 6. glo. 1. in l. si arbitri, ff. de probat. Oldrad. conf. 172. quia omnes fore obicitur, num. 2. Bald. de praescript. in 2. parte 3. partis principali in 8. quast. n. 24. latissime Gabriel lib. 5. cum conclus. tit. de praescript. concl. 1. num. 24. ubi testatur hanc esse receptam DD. opinionem, quam etiam saepius secuta est Rota, & praesertim in causa Sorana iura patronatus, 20. Aprilis 1602. coram Pamphilio, & apud Seraph. decis. 136. n. 1.

6 Sed quatenus immemorabilis temporis praescriptio plenè probaretur, non tamen diceretur conitari de iure patronatus, cum non probentur scripturae authenticas multiplicatae praesentationes. Quae probatio ultra tempus immemorabile pro forma requiritur, & ideò non adimpletur probando per testes, de quibus Sacrum Concilium non confidit, ut ex mente S. Congregationis decidit Rota in Sabina, benedicti anno 1582. coram Clemente VIII. & in nullius Archiepiscopatus 2. Martii 1588. coram Card. Pamphilio; & alia saepe ut apud Mantica, decis. 89. sub n. 2. vers. Et haec quidem probatio, & Gregorium XV. d. c. 222.

7 Neque obstat, quod in processu probetur depopulatum esse Castrum Pedemontis, & Pratorium, in quo scripturae huiusmodi custodiri solebant, ab Hispanis, cum Castrum Pedemontis depopularetur concrematum fuisse, & ideò standum videatur juramento partis de ipsis scripturis, earumque tenore, Afflic. decis. 12. n. 13. nam omnia nunc disputatione an tenor instrumentorum deperditorum in materia iuris patronatus Potentium probari possit per testes, de quibus Concilium non confidit: respondetur delationem iuramenti non habere locum in hoc casu, in quo Dux Traiecti aut penitus ignorat, aut plenam notitiam per sensum visum non habet instrumentorum, quò in domo combusta asservabantur, ut ex text. in l. Marcel. ff. ver. amor. tradit Papien. in for. respons. Rei, n. 2. vers. Secundo subiungit, Maran. in pract. ind. in 3. articulo, quae in ind. emerg. col. 2. vers. Quinò requiritur, n. 3. Me-Buch. de arbit. ind. lib. 2. centur. 2. cas. 130. n. 5. praesertim cum juramento damnium passum de rebus subtractis, vel absumptis stetur tantum contra eum, qui damnium dedit, non autem contra tertium, qui non intulit violentiam, ad text. in l. si possessione, C. de probat. l. a. in l. si quando, C. Unde ut Plot. in repet. eiusdem legis, n. 38.

9 Accedit etiam, quod non sufficit probare amissionem instrumenti, nisi probetur etiam id, quod in instrumento continebatur, ut hic est casus; & quidem per testes peritos, ut Advocatos, & Procuratores, Bart. in l. sicut, C. de dif. instr. & debent etiam deponere de solemnitatibus necessariis ad

instrumentum, de quibus per Abb. in cap. 1. de ha. instrumentis, ut respondit Alex. conf. 136. vol. 2. cum multis aliis, de quibus per DD. in d. l. sicut Rip. in l. 1. n. 82. & 83. ff. Si certis. per. Dec. in cap. 2. n. 81. de probat. & conf. 82. Afflic. decis. 174. & probatur in textu nostro in fine ibi: Quod sine reprehensione Bullae, chartae, vel litterae apparebat. Qui tenor instrumenti iuris patronatus ex fundatione, vel dotatione nec probatus fuit, nec attulatus.

De Privilegiis.

Cap. Cum Capella.

S V M M A R I V M.

- 1 Exemptus ratione certa rei, vel loci non censetur exemptus, respectu alterius rei, vel loci.
- 2 Privilegium concessum per sonam cum adiectione loci est personale, ad locum tamen determinatum.
- 3 Exemptus Ecclesiae Canonici, vel Clerici Ecclesiae non censetur exemptus.
- 4 Exemptus respectu loci si extra illum delinquat, non gaudet privilegio exemptionis.
- 5 Canonici potest obtineri cum beneficio curato de iure communi, sicut post Concilium Tridentinum.
- 6 Capella Principum, & earum Capellani subsumunt locum Ordinarii, non autem Capellanum Magistri.
- 7 Episcopus fundat intentionem in tota dioecesi, & in qualibet ipsius parte super exercitio ordinaria iurisdictionis.
- 8 Capella: egia visitari possunt ab Episcopo ex decreto Concilii Tridentini, licet habeant ex privilegio, ut sint exempta a visitatione Ordinarii.
- 9 Regia privilegia tolluntur per legem generalem, etiam si de illis non fiat specialis mentio.
- 10 Concilium Tridentinum in cap. 11. sess. 24. vers. Et quoad Capellanos regios, non habet locum nisi extra visitationem.
- 11 Exemptio super certo articulo concessa, ad alium articulum extenditur.
- 12 Exemptus ut suspendi, interdici, vel excommunicari non possit, in hoc casu, in quo Dux Traiecti aut penitus ignorat, aut plenam notitiam per sensum visum non habet instrumentorum, quò in domo combusta asservabantur, ut ex text. in l. Marcel. ff. ver. amor. tradit Papien. in for. respons. Rei, n. 2. vers. Secundo subiungit, Maran. in pract. ind. in 3. articulo, quae in ind. emerg. col. 2. vers. Quinò requiritur, n. 3. Me-Buch. de arbit. ind. lib. 2. centur. 2. cas. 130. n. 5. praesertim cum juramento damnium passum de rebus subtractis, vel absumptis stetur tantum contra eum, qui damnium dedit, non autem contra tertium, qui non intulit violentiam, ad text. in l. si possessione, C. de probat. l. a. in l. si quando, C. Unde ut Plot. in repet. eiusdem legis, n. 38.
- 9 Accedit etiam, quod non sufficit probare amissionem instrumenti, nisi probetur etiam id, quod in instrumento continebatur, ut hic est casus; & quidem per testes peritos, ut Advocatos, & Procuratores, Bart. in l. sicut, C. de dif. instr. & debent etiam deponere de solemnitatibus necessariis ad
- 20 Regulares curam animarum non exercentes, sed aliquod

- aliquod sacramentum administrantes ex Concilio Tridentino non subsunt Episcopo.
- 21 Regulares praedicantes absque licentia, vel benedictione Episcopi, aut Episcopo contradicente in vim Concilii non ab Episcopo, sed a suis Superioribus regularibus sunt puniendi.
- 22 Idem si audent confessiones personarum secularium sine Episcopi examine, & approbatione.
- 23 Iurisdicchio multoties conceditur ad cognoscendum, non autem ad exequendum, vel personaliter distringendum.
- 24 Laicus effectus Clericus, vel Monachus post commissum delictum subest iudici seculari praevenienti quoad bona, sed non quoad personam.
- 25 Iurisdicchio contentiosa in exemptis non censetur tributa nisi in casibus in iure expressis.
- 26 Regulares administrantes laici Sacramenta extrema unionis, Eucharistiae, vel Matrimonii absque Parochi licentia an sint excommunicati.
- 27 Executio est pars iurisdictionis.
- 28 Regulares audientes confessiones Monialium ipsis subiectarum, aut bona monasteriorum earundem Monialium administrantes non subsunt Episcopi iurisdictioni in vim Concilii Tridentini.
- 29 Exempti delinquentes circa clausuram, vel personas intra septa degentes, vel administrationem Monialium an ab Episcopo puniri valeant.
- 30 Abiatisse electioni an Episcopus interesse possit.

CUM CAPELLA. Ratione unius beneficii dicitur ille subiectus, qui ratione alterius censetur exemptus. Hoc dicit secundum Ioan. Andr. Butr. Card. & alios communiter. Vel aliter, & melius secundum Abbat. exemptus ratione certae rei, vel loci non censetur exemptus respectu alterius rei, vel loci, Sunt duae partes. In prima ponitur querela. In secunda provilio ibi, quocirca.

2 Nota primò privilegium concessum personis cum adiectione loci, puta Canonici talis Ecclesiae non esse merè personale, nec merè reale; sed personale ad locum tamen determinatum, & restrictum secundum Anton. de Butr. hic n. 3. & Marian. Socin. n. 2. in quarta notab. Et quidem ex eo, quod sit personale resultat ut exemptus alicuius Ecclesiae Canonici, vel Clerici, ecclesia ipsa non censetur exempta, ut per Innoc. & Host. in princ. Ioan. Andr. n. 1. vers. Per hoc tamen, & Anchar. n. 2. in 2. notab. & est hodie expeditum in c. Per exemptionem, §. Verum, infra eod. lib. 6. Et ex eo quod sit determinatum ad certum locum resultat, ut si exemptus extra illum locum delinquat, privilegium exemptionis ei non suffragetur, ut hic patet, & notat Butr. & Abb. uterque n. 2. in 1. notab.

5 Secundo nota de iure communi posse quem habere Canoniam cum beneficio curato: quod tamen intellige, ut notatur in cap. De multa in fine, de praeb. in cap. Gratia, de rescript. in 6. & in c. 1. de constit. eodem lib. secundum Ioan. Andr. hic n. 2. Cardin. in princ. vers. Nota quem posse tenere beneficium curatum cum Canoniam, Anchar. num. 3. in 3. notab. & Abb. num. 4. in ult. notab. quod tamen non probat haec littera, quia factum narrat secundum Io. Andr. in 2. vel ibi Canonici habebant Parochiales ex dispensatione prout hunc textum intelligit Host. in cap. Extrapanda, n. 15. vers. Quarto ratione dispensationis; supra de praeb. Sed quidquid sit de iure communi, hodie ex Concilio Triden-

tino Canoniceus est incompatibilis cum beneficio curato, cum utrumque personale residendum requiratur, ut in cap. 4. sess. 7. & cap. 17. sess. 24. juncto cap. 12. eiusdem sess.

Tertio nota Capellas Principum, & Capellanos ibi administrantes subesse locorum Ordinariis, non autem magistris Capellanum: nam & ipsi Principes in spiritualibus subsunt Episcopis dioecesanis, ut in cap. Omnes Principes, & cap. solita, de maior. & obed. cap. Duo sunt, 106. distict. ergo multo magis Clerici Capellarum, & ipsa Capella, secundum Ab. hic n. 3. & Marian. Socin. eod. n. in 3. notab. Episcopus enim fundat intentionem super exercitio iurisdictionis ordinariè in tota dioecesi, & in qualibet eius parte, ut 10. quast. 1. per totam, cap. Omnes basilicae, 16. q. 7. cap. Cum Episcopus, de offic. Ordin. lib. 6. Caputaq. decis. 201. par. 2. Seraphin. decis. 1104. Sed constitutio de privilegio exemptionis servanda erit dispositio huius Decretalis, quam Concilium Tridentinum non sustulit excepta visitatione, quae potius praeservavit in cap. 11. sess. 24. ibi (Et quoad Capellanos regios iuxta Constitutionem Innocentii III. quae incipit, Cum Capella.

Dixi, excepta visitatione, quia d. cap. 11. habet locum extra visitationem tantum: unde capella regie, earumque Capellani quantumcumque gaudeant prerogativa exemptionis, poterunt nihilominus visitari ab Episcopo loci ex decretis cap. 4. sess. 6. & cap. 6. sess. 25. ut Sacra Congregatio alias declaravit: nam cum quidam Sacerdos Regius Capellanus vocatus ad iudicium coram Ordinario loci postulasset se remitti ad Capellanum majorem sub praetextu exemptionis, de qua habetur in Concilio, cap. 11. sess. 24. Sacra Congregatio censuit cap. 6. sess. 25. & cap. 4. sess. 6. comprehendere capellas regias etiam in privilegiis est ferendum, ut non possent visitari ab Ordinario, quia cum d. c. 6. deroget etiam fundationi, & immemorabili, censetur derogare illis privilegiis Non obstat quod privilegia regia non censentur sublata, nisi in specie dicatur: quia fallit in lege generali, quando concilium voluit exprimerè, expressit. Dicitur autem cap. 11. non procedere in actu visitationis, & sic intelligendum, quando extra visitationem Ordinarius vult procedere.

11 Quarto nota exemptionem aliquando concedi non generaliter, sed super certo articulo, prout hic erat, quia Canonici capellae Ducis Burgundiae non fuerunt plenè in omnibus exempti a iurisdictione Ordinarii, sed in hoc tantum, ut non possent suspendi, interdici, vel excommunicari.

12 In aliis ergo puniri poterunt, quia exemptio ad alium articulum non extenditur, secundum Innoc. hic n. 1. vers. Item notat unde Abb. Antiq. sic probat casum brevem, videlicet: Secundum privilegii formam tantum quis privilegiatus censetur: ergo privilegii verba sunt diligenter ponderanda, c. Porro, supra eod. propter varias exemptionum formas, de quibus in c. Si Papa, infra eod. lib. 6. & cum sint contra jus commune ad consequentiam non sunt trahenda, sicut nec jus singulare, ut l. Quod verò, ff. de legib. secundum Petr. de Anchar. hic n. 1. & Marian. Socin. n. 2.

13 Quintò nota posse contingere, ut quis certo respectu sit ab Ordinario exemptus, & alia consideratione sit eidem subiectus, & sic una, & eadem res, vel persona diversis respectibus, seu qualitatibus

tibus potest diverso iure censeri, concordat c. Cum olim, & quod ibi not. supra de re iudic. in cap. Ex libentibus, supra de probat. & in l. si Consul. ff. de adop. & in cap. Raynaldus, & in cap. Raynaldus, supra de uisum. Quod nota ad limitationem regulæ quæ habetur in cap. Frater noster, 16. quæst. 1. cap. Cognovimus, 12. q. 2. & cap. Cum in tua, de decim. & alterius regulæ de qua in l. si duobus, ff. de statu liber. ut hic plenius declarat glossa.

14. Vltimò nota exemptum ratione Canonici si obtineat Parochialem Ecclesiam respectu eiusdem Parochialis; & sic in his quæ curam animarum, & Sacramentorum administratione concernunt; Ordinarii jurisdictionem declinare non possent: exemptus ratione rei non exemptæ subiacet jurisdictioni ordinarii ad hoc c. Quoniam, infra eod. & cap. 1. §. ult. in verb. Quoad hoc, eod.

16. tit. lib. 6. secundum Innocen. hic num. 2. Ideoque exempta ecclesia nec illius Presbyter, qui Parochianorum curam habet, quoad ea quæ ad curam eamdem pertinent, nec ipsi Parochiani intelliguntur exempti, ut est casus in cap. Per exemptionem, de privil. in 6. Quod apertius hodie sancitum est decreto Concilii Tridentini in cap. 11. sess. 25. de Regular. ubi tam Regulares, quàm sæculares animarum curam personarum secularium exercentes monasteriis, seu domibus regularibus incumbentem immediate subijciuntur jurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cuius diocesi sunt sita.

17. QVÆRO, An exempti tam sæculares, quàm regulares Sacramentum aliquod de facto admittunt, & in aliis casibus infra scriptis sunt subijcendi jurisdictioni, & punitiõni Episcopi.

18. In diocesi Cyrenensi nonnulli exempti etiam Ordinum Militiarum tamen Parochiani sunt, nec curam animarum suis ecclesiis, vel monasteriis incumbentem exerceant, nec ad eam fuerint ab Ordinario examinati, & approbati, tamen uti Parochi de facto, & absque ulla ipsius Ordinarii licentia sæpius matrimonia solemnizarunt. Et cum Cardinalis Episcopus vellet in eos animadvertere tamquam delinquentes circa Sacramentorum administrationem ex decreto Trident. Concilii c. 11. sess. 25. de Regular. exempti obiecerunt decretum illud ad hunc casum non pertinere: loquitur enim de iis Regularibus, qui curam animarum exercent in monasteriis, seu domibus virorum, seu mulierum, quibus immanet animarum cura personarum secularium: hos enim subijcit Episcopo diocesano in his quæ dictam curam, & Sacramentorum administrationem concernunt. A hoc casu exempti, qui matrimoniis interfuerunt, id non egerunt ratione curæ animarum. Ac propterea ob delictum ejusmodi non à Diocetano, sed ab eorum Superioribus Regularibus sunt puniendi ad suorum privilegiorum præscriptum. Quemadmodum Regulares quamvis prohibeantur in ecclesiis, quæ sui Ordinis non sunt, prædicare absque Episcopi licentia, in ecclesiis sui Ordinis non petita ab Episcopo benedictione, aut Episcopo contradicente ex eiusdem Concilii decretis, 2. sess. 5. & cap. 4. sess. 24. tamen S. Congregatio Concilii declaravit eos si contrafecerint non posse ab Episcopo puniri, sed à suis superioribus dumtaxat. Quando enim Concilium voluit attribere Episcopis facultatem compellendi, aut puniendi Regulares exemptos, id di-

ferentis verbis expressit, ut patet in cap. 13. sess. 25. de regul. ibi: (Exempti autem omnes Clerici, sive sæculares, sive regulares ad publicas processiones vocati accedere compellantur.) in cap. 3. sess. 6. in cap. 4. & 14. sess. 25. de regular. atque alibi, Quod non fecit in d. cap. 2. & 4. ubi verba non diriguntur in Episcopum, nec datur illi facultas coercendi, sed simpliciter fit prohibitio regularibus.

22. Et similiter quamvis decreto cap. 15. sess. 23. cautum sit nullum Presbyterum etiam Regularem posse confessiones secularium etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale beneficium habeat, aut ab Episcopo approbetur: tamen Regulares non curatos, qui de facto confessiones secularium audiunt absque Episcopi examine, & approbatione: S. Congregatio censuit non ab Episcopo, sed à suis Superioribus esse puniendos: nec ad hunc casum pertinere decretum d. cap. 11. quod loquitur de exercentibus curam animarum monasteriis incumbentem. Nec cap. Per exemptionem, infra eod. lib. 6. quia loquitur de Presbytero, qui Parochianorum curam habet: Sicuti neque ad hunc casum pertinet decretum d. c. 11. sess. 24. Quod subijcit exemptos jurisdictioni ad præscriptum hujus Decretalis, cum hæc loquatur de exemptis, qui ecclesiis Parochialibus præficiuntur. Unde eodem modo contendunt Regulares non posse ab Episcopo coerceri supradictos, qui de facto matrimonia solemnizarunt. In multis enim casibus jura dant potestatem cognoscendi, sed non exequendi, ut l. A Divo Pio, ff. de re iudic. glof. 1. in Clem. 1. de foro comperent. & inter non subditos non est bona consequentia, Episcopus habet jurisdictionem: ergo & personalem distinctionem, ut ait Ancharan. in cap. Ea quæ, sub num. 17. de regul. vir. in 6. Ideoque laicus effectus Clericus vel Monachus post commissum delictum, licet quoad bona subijcti jurisdictioni iudicis secularis præventus; non tamen potest ab eo personaliter distringi, aut puniri secundum opinionem Ioan. Andr. communiter receptam in cap. unico, supra de obligat. ad ratiorum. Et similiter est iudex laicus quandoque de causis Clericorum cognoscat, tamen coercere personas ecclesiasticas, vel ipsarum bona per executionem realem non potest sine mandato Episcopi cap. Per facta, de sent. excomm. A. thar. in d. cap. Ea quæ, sub n. 17. vers. Item licet territorium. Præsertim verò, quia actus concedendi licentiam interveniendi matrimoniis celebrandis, prædicandi in ecclesiis suis, vel alterius Ordinis, & confessiones audiendi sunt voluntariæ jurisdictionis; à qua non recte infertur ad jurisdictionem coercendi, quæ est contentiosa, & qua nunquam censetur tributa in exemptos, nisi in casibus à jure expressis, ut per Ioann. Andr. Gemin. & Frac. in cap. Episcoporum, de privil. in 6. Vnde in simili quamvis in Clem. 1. de sent. excomm. Regulares utcumque exempti jubentur fervare interdicta Ordinariorum: tamen si interdicta non servaverint, non propterea ab eis puniri possunt secundum Vitalin. ibi post Paul. num. 29.

Hæc cum à Cardinali Episcopo ad S. Congregationem delata fuerint, visa sunt egere speciali Sedis Apostolicæ remedio: nam est verba Concilii sint clara, ideoque non admittant interpretationem, aut coniecturam voluntatis, absurdum tamen esse, ut melioris conditionis sint qui de facto nulla

46. nulla auctoritate suffulti unum, vel plura Sacramenta administrare presumunt, quàm qui illa administrant ratione curæ prævio examine, & approbatione Episcopi, cum præsertim ex Clemet. Quia contingit, de privileg. Religiosi qui Clericis, aut laicis Sacramentum Unionis extremæ, vel Eucharistiæ administrare, matrimonioque solemnizare præsumpserint, nõ habita super his Parochialis Presbyteri licentia speciali, excommunicationis incurrant sententiam ipso facto, per Sedem Apostolicam dumtaxat, & locorum Ordinarii postquam de hoc sibi consulerint possunt eos excommunicatos facere publice denunciari, licet hæc pena excommunicationis quoad matrimonia fuerit postea sublata decreto Tridentini Concilii cap. 1. sess. 24. de reform. matrim. quod fuit contentum sola pena suspensionis, ut alias S. Congregatio declaravit. Sed nihilominus ex d. cap. 1. nulla, atque irrita sunt matrimonia, ut proponitur, celebrata. Et valde absurdum videtur, ut cum hæc concernat animarum salutem, & spectet ad curam, & sollicitudinem Episcopi, ipse habeat manus ligatas, & officium suum hac in parte exequi nõ possit, cum exequutio sit pars jurisdictionis c. si delinquat, de off. Deleg. in 6. & notat lo. de Anan. in cap. Significasti, in fine, supra eod. tit. Ad hoc cap. Quia frater, 7. q. 1. & quod per illum textum notat Innocen. in cap. ad aures, nu. 2. supra de tempor. ordinas. ubi ait, Vani capitis esset, qui diceret Prælatum non posse præcipere sine causæ cognitione. & maxime in his, quæ pertinent ad suum officium: & sequitur ibi lo. de Anan. ante num. 4. Ob quam rationem visa sunt etiam egere speciali provisione duo inconvenientia superius relata de Regularibus, qui prædicant verbum Dei sine Episcopi licentia, vel benedictione, aut Episcopo contradicente, ac de iis, qui de facto secularium confessiones audiunt sine examine, & approbatione Episcopi; ideoque expedire, ut si Sanctissimo placuerit aliquid addatur ad prædicta Concilii decreta, & per generale Constitutionem detur Episcopo facultas coercendi exemptos tam sæculares, quàm regulares, qui in prædictis casibus quoquomodo deliquerint, ita ut sive animarum curam personarum secularium monasteriis, seu domibus regularibus incumbentem exerceant, sive alias ecclesiasticæ Sacramenta, aut unum ex illis ministrant prævia Episcopi licentia, & approbatione; sive quoquo modo in dictæ curæ exercitio, aut in eorundem Sacramentorum, vel alicujus ex illis administratione de facto se ingerant in his quæ hujusmodi curam, seu administrationem concernunt, omnimodæ jurisdictioni, visitationi, & correctioni Diocetani Episcopi tamquam Sedis Apostolicæ Delegati plene in omnibus subijciantur, Et similiter habeat Episcopus auctoritatem puniendi quoscumque exemptos tam sæculares, quàm regulares, qui in alienis Ecclesiis, aut quæ suorum Ordinum non sunt absque Episcopi licentia, & in ecclesiis suis, aut suorum Ordinum non petita Episcopi benedictione, aut ipso contradicente prædicare præsumpserint.

27. Paulo post Cardinalis Ludovicius retulit in Sacra Congregatione Episcoporum Regularium abusus circa monasteria Monialium eis subiectarum, & cù deliberatum esset de remediis, Cardinalis Ubaldinus retulit in S. Congregatione Concilii compilari Constitutionem circa privilegia Regu-

larium, qui delinquant in administratione Sacramentorum, & prædicant absque Episcopi licentia vel benedictione, aut Episcopo contradicente, & ne leges multiplicentur proposuit e re esse, ut in eadem Congregatione agatur de aliqua provisione etiam quoad monasteria Monialium; & hoc quoque caput inferatur in eadem Constitutione, quod & reliqui omnes probantur. Itaque cum de his deliberatum esset in S. Congregatione Concilii habita die 17. Dec. 1622. Tamen monasteria Monialium Regularibus subiectarum non subint Episcoporum jurisdictioni, sed iusta sint à Concilio relinqui sub eorundem Regularium cura, & custodia in cap. 8. & 9. sess. 25. de Regular. & propterea Episcopum nullam habeant auctoritatem in Regularibus, qui eorundem Monialium confessiones audiunt, aut in eorundem monasteriorum administratores, ut alias Sacra Congregatio declaravit, quia tamè experientia docuit valde expedire ecclesiasticæ disciplinæ, ut Diocetani circa hæc, & alia infra scripta aliquam habeant facultatem; Patres contulerunt Constitutioni, ut proponitur publicandæ addendum esse (Ut Episcopi habeant auctoritatem approbandi Confessarios tam sæculares, quàm regulares Monialium regularibus subiectarum, eoque confessorios, & administratores ex legitima causa amovendi, saltem ubi Superiores Regulares ab Episcopo admoniti eos amovere deriderint, ad exemplum cap. 8. & cap. 14. sess. 25. de regular. ubi in casibus ibi expressis regularis subijciuntur Episcopis in casum negligentiam superiorum.) Deinde etiam exempti in concelebrationibus clausurarum monasteriorum Monialium etiam Regularibus subiectarum subint Episcoporum jurisdictioni tam ex dispositione juris communis c. Periculofo, de statu regul. in 6. quàm Trident. Concilii in cap. 5. sess. 25. de regular. Tamen huic decreto censuerunt addendum esse, ut exempti tam sæculares, quàm regulares si deliquerint circa clausuram, aut circa personas intra septem degentes, vel circa bonorum administrationem eorundem monasteriorum, ab Episcopo loci tamquam Delegato Sedis Apostolicæ puniri possint. Postremò tribuendam esse Episcopis facultatem in electionibus Abbatiarum præsidendi unà cum Superioribus regularibus. Quæ omnia cum Sanctissimo D. Nostro relata fuissent placuit Sanctitati suæ, ut fieret Constitutio, & compilaretur in Sacra Congregatione Concilii. Itaque in junctum est mihi, ut super his minutam Bullæ conficerem, ac per manus deferrem, quæ tamdem singulis articulis accuratè discussis, & à Sanctitate suæ approbata promulgata fuisset in hanc, quæ sequitur formam.

46. nulla auctoritate suffulti unum, vel plura Sacramenta administrare presumunt, quàm qui illa administrant ratione curæ prævio examine, & approbatione Episcopi, cum præsertim ex Clemet. Quia contingit, de privileg. Religiosi qui Clericis, aut laicis Sacramentum Unionis extremæ, vel Eucharistiæ administrare, matrimonioque solemnizare præsumpserint, nõ habita super his Parochialis Presbyteri licentia speciali, excommunicationis incurrant sententiam ipso facto, per Sedem Apostolicam dumtaxat, & locorum Ordinarii postquam de hoc sibi consulerint possunt eos excommunicatos facere publice denunciari, licet hæc pena excommunicationis quoad matrimonia fuerit postea sublata decreto Tridentini Concilii cap. 1. sess. 24. de reform. matrim. quod fuit contentum sola pena suspensionis, ut alias S. Congregatio declaravit. Sed nihilominus ex d. cap. 1. nulla, atque irrita sunt matrimonia, ut proponitur, celebrata. Et valde absurdum videtur, ut cum hæc concernat animarum salutem, & spectet ad curam, & sollicitudinem Episcopi, ipse habeat manus ligatas, & officium suum hac in parte exequi nõ possit, cum exequutio sit pars jurisdictionis c. si delinquat, de off. Deleg. in 6. & notat lo. de Anan. in cap. Significasti, in fine, supra eod. tit. Ad hoc cap. Quia frater, 7. q. 1. & quod per illum textum notat Innocen. in cap. ad aures, nu. 2. supra de tempor. ordinas. ubi ait, Vani capitis esset, qui diceret Prælatum non posse præcipere sine causæ cognitione. & maxime in his, quæ pertinent ad suum officium: & sequitur ibi lo. de Anan. ante num. 4. Ob quam rationem visa sunt etiam egere speciali provisione duo inconvenientia superius relata de Regularibus, qui prædicant verbum Dei sine Episcopi licentia, vel benedictione, aut Episcopo contradicente, ac de iis, qui de facto secularium confessiones audiunt sine examine, & approbatione Episcopi; ideoque expedire, ut si Sanctissimo placuerit aliquid addatur ad prædicta Concilii decreta, & per generale Constitutionem detur Episcopo facultas coercendi exemptos tam sæculares, quàm regulares, qui in prædictis casibus quoquomodo deliquerint, ita ut sive animarum curam personarum secularium monasteriis, seu domibus regularibus incumbentem exerceant, sive alias ecclesiasticæ Sacramenta, aut unum ex illis ministrant prævia Episcopi licentia, & approbatione; sive quoquo modo in dictæ curæ exercitio, aut in eorundem Sacramentorum, vel alicujus ex illis administratione de facto se ingerant in his quæ hujusmodi curam, seu administrationem concernunt, omnimodæ jurisdictioni, visitationi, & correctioni Diocetani Episcopi tamquam Sedis Apostolicæ Delegati plene in omnibus subijciantur, Et similiter habeat Episcopus auctoritatem puniendi quoscumque exemptos tam sæculares, quàm regulares, qui in alienis Ecclesiis, aut quæ suorum Ordinum non sunt absque Episcopi licentia, & in ecclesiis suis, aut suorum Ordinum non petita Episcopi benedictione, aut ipso contradicente prædicare præsumpserint.

27. Paulo post Cardinalis Ludovicius retulit in Sacra Congregatione Episcoporum Regularium abusus circa monasteria Monialium eis subiectarum, & cù deliberatum esset de remediis, Cardinalis Ubaldinus retulit in S. Congregatione Concilii compilari Constitutionem circa privilegia Regu-

larium, qui delinquant in administratione Sacramentorum, & prædicant absque Episcopi licentia vel benedictione, aut Episcopo contradicente, & ne leges multiplicentur proposuit e re esse, ut in eadem Congregatione agatur de aliqua provisione etiam quoad monasteria Monialium; & hoc quoque caput inferatur in eadem Constitutione, quod & reliqui omnes probantur. Itaque cum de his deliberatum esset in S. Congregatione Concilii habita die 17. Dec. 1622. Tamen monasteria Monialium Regularibus subiectarum non subint Episcoporum jurisdictioni, sed iusta sint à Concilio relinqui sub eorundem Regularium cura, & custodia in cap. 8. & 9. sess. 25. de Regular. & propterea Episcopum nullam habeant auctoritatem in Regularibus, qui eorundem Monialium confessiones audiunt, aut in eorundem monasteriorum administratores, ut alias Sacra Congregatio declaravit, quia tamè experientia docuit valde expedire ecclesiasticæ disciplinæ, ut Diocetani circa hæc, & alia infra scripta aliquam habeant facultatem; Patres contulerunt Constitutioni, ut proponitur publicandæ addendum esse (Ut Episcopi habeant auctoritatem approbandi Confessarios tam sæculares, quàm regulares Monialium regularibus subiectarum, eoque confessorios, & administratores ex legitima causa amovendi, saltem ubi Superiores Regulares ab Episcopo admoniti eos amovere deriderint, ad exemplum cap. 8. & cap. 14. sess. 25. de regular. ubi in casibus ibi expressis regularis subijciuntur Episcopis in casum negligentiam superiorum.)

Deinde etiam exempti in concelebrationibus clausurarum monasteriorum Monialium etiam Regularibus subiectarum subint Episcoporum jurisdictioni tam ex dispositione juris communis c. Periculofo, de statu regul. in 6. quàm Trident. Concilii in cap. 5. sess. 25. de regular. Tamen huic decreto censuerunt addendum esse, ut exempti tam sæculares, quàm regulares si deliquerint circa clausuram, aut circa personas intra septem degentes, vel circa bonorum administrationem eorundem monasteriorum, ab Episcopo loci tamquam Delegato Sedis Apostolicæ puniri possint. Postremò tribuendam esse Episcopis facultatem in electionibus Abbatiarum præsidendi unà cum Superioribus regularibus. Quæ omnia cum Sanctissimo D. Nostro relata fuissent placuit Sanctitati suæ, ut fieret Constitutio, & compilaretur in Sacra Congregatione Concilii. Itaque in junctum est mihi, ut super his minutam Bullæ conficerem, ac per manus deferrem, quæ tamdem singulis articulis accuratè discussis, & à Sanctitate suæ approbata promulgata fuisset in hanc, quæ sequitur formam.

GREGORIVS EPISCOPVS

Servus Servorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam.

I Nescrutabili Dei providetia Universalis Ecclesie regimini, meritis licet imparibus, præfictes, pastoralis nostre sollicitudinis partes esse dignoscimus, in eam curam præcipue incumbere, ut à dignis, & probatis tantum sacerdotibus san-

Et administrantur Ecclesiastica Sacramenta; atque ut virginitas Deo sacrarum monasteria diligenter sine cultodiantur, & viri assumantur idonei ad predications officium salubriter exequendum, Sane Tridentina Synodi decretis providere cautum est, nullum presbyterum, etiam regularem posse confessiones secularium, etiam sacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium habeat, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut alias idoneus iudicetur, & approbationem, quae gratis datur obtineat. Necno ut in monasteriis, seu domibus virorum, seu mulierum, quibus imminet animarum cura personarum secularium, praeter eas, quae sunt de illorum monasteriorum, seu locorum familia personae, tam regulares, quam saeculares ejusmodi curam exercentes, subint immediatam in his, quae ad dictam curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, jurisdictionem, visitationem, & correctionem Episcopi, in cujus diocesi sunt sita: Itemque ut Episcopi universi sub oblatione divini iudicii, & interminatione maledictionis aeternae in omnibus monasteriis sibi subiectis Ordinaria, in aliis vero Sedis Apostolicae auctoritate clausuram Sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter restitui, & ubi involata est, conservari maxime pro eorum obedientibus, atque contradietores per censuras ecclesiasticas, aliasque poenas quacumque appellatione proposita, compescant: Atque ut regulares in Ecclesiis suorum Ordinum predicare volentes, se coram Episcopis praesentare, & ab eis benedictionem petere teneantur, in Ecclesiis vero, quae suorum Ordinum non sunt, nullo modo predicare possint sine Episcopi licentia: contradicente autem Episcopo, nulli, etiam in suorum Ordinum Ecclesiis, predicare praesumant. Verum quia experientia compertum est, ecclesiastici regiminis rationes postulare, ut decretis ejusmodi aliquid adjungatur, matura deliberatione nostra, & certa scientia, ac de Apostolicae potestatis plenitudine, hac generali, ac perpetua vultura Constitutione decernimus, statuimus, & declaramus, ut deinceps tam regulares, quam saeculares quomodolibet exempti, live animarum curam personarum secularium monasteriis, seu domibus regularibus, aut quibusvis aliis Ecclesiis, vel beneficiis sive regularibus, sive saecularibus incumbentem exercentibus, sive alias Ecclesiastica Sacramenta, aut unum ex illis ministrant, praevia Episcopi licentia, & approbatione; sive quoquo modo in dictae curae exercitio, aut in eorumdem Sacramentorum, vel alicujus ex illis administratione de facto absque ulla auctoritate se ingerant, in his, quae ejusmodi curam, seu administrationem concernunt omnimode jurisdictioni, visitationi, & correctioni diocesani Episcopi, tamquam Sedis Apostolicae delegati, plene in omnibus subijciantur. Ad haec tam regulares, quam saeculares hujusmodi nullis privilegiis, aut exemptionibus tueri se possint, quominus, si deliquerint circa personas intra septa degentes, aut circa clausura, vel circa bonorum administrationem monasteriorum Monialium, etiam regularibus subiectarum, ab Episcopo loci, similiter tamquam ad hoc Sedis Apostolicae delegato, quoties, & quando opus fuerit, puniri, & corrigi valeat. Confessores vero sive regulares, sive saeculares, quomodocumque exempti tam ordinarii, quam extraordi-

narii ad confessiones Monialium, etiam regularibus subiectarum, audiendas nullatenus deputari valeant, nisi prius ab Episcopo diocesano idonei iudicentur, & approbationem, quae gratis concedatur, obtineant. Sed & admittuntur bona ad ejusmodi monasteria sanctimonialia, ut praefertur, etiam regularibus subiectarum, pertinentia, live regularis existerint, live saeculares, quomodolibet exempti, Episcopo loci adhibitis etiam superioribus regularibus singulis annis rationes administrationis, gratis tamen exigendas, reddere teneantur, ad idque juris remediis cogi, & compelli queat. Licetque Episcopo ex rationabili causa Superiores regulares admonere, ut ejusmodi confessores, atque administratores admoneant, utque superioribus id facere detrectantibus, aut negligentibus, habeat Episcopo loci adhibitis etiam superioribus, & administratores amovendi quoties, & quando opus esse judicaverit. Ac similiter possit Episcopus, una cum superioribus regularibus, quarumcumque Abbatiarum, Prioratuum, Praefecturaru, vel Praepositarum eorumdem monasteriorum, quocumque nomine appellentur, electionibus per se, vel per alium interesse, ac praesidere; absque ulla tamen ipsorum monasteriorum impensa. Ac demum habeat Episcopus tamquam dictae Sedis delegatus, auctoritatem coercendi, ac puniendi quocumque exemptos tam saeculares, quam regulares qui in alienis Ecclesiis, aut quae suorum, Ordinum non sunt, absque Episcopi licentia, & in Ecclesiis suis, aut suorum Ordinum, non petita illius benedictione, aut ipso contradicente, praedicare praesumpserint, ita ut Episcopi in praefcriptis casibus, & in praeominatas personas, in praemissis omnibus, & singulis, aut circa ea quoquo modo delinquentes, quoties, & quando opus fuerit, etiam extra vibrationem, per censuras ecclesiasticas, aliasque poenas, ut eiusdem Sedis delegati, procedere omnemque jurisdictionem exercere libere, & licite valeant. Decernentes sic per quoscumque iudices quavis auctoritate fungentes, etiam Sacri Palatii Auditores, necnon Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales, sub lata eis, & eorum cuilibet, quavis, aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & definiti debere; irritum quoque, & inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis in favorem quarumcumque personarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Militarium, etiam Sancti Iohannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, ac cuiusvis alterius instituti, etiam necessarium, & in individuo exprimentium, Monasteriorum, Conventuum, Capitulorum, Ecclesiarum, & aliorum quorumcumque tam saecularium, quam regularium locorum, necnon illorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, vel Constitucionibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indulgentiis, & privilegiis, etiam in corpore juris clausis, aut ex causa, & titulo oneroso, vel in limine foundationis concessis, etiam Mari Magno, seu Bulla aurea, aut alias in nuncupatis; Conservatorum deputacionibus, eorumque, atque aliis inhibitionibus, quibus Episcopi de iure minime teneantur; & quibusvis aliis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum

quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine, aut alias quomodolibet, etiam per viam communicationis, seu extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innovatis, etiam pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, & formis, specialis, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quavis alia expressio habenda, aut aliqua alia ex qua forma servanda esset; tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti foret, praefertur pro expressis habentes, quibus quoad ea, quae eidem praefertur ad verbum, illis aliis in suo robore permanentibus, specialiter & expresse derogamus; ceterisque contrariis quibuscumque. Ceterum quia difficile foret praesentes litteras ad singula quaeque loca deferri, ut ea tamen omnibus innotescant, mandamus illas ad valvas Lateranenae, & Principis Apostolorum de Urbe Basilicarum, atque Cancellariae Apostolicae, & in acie Campi Florae publicari, & inibi affigi, & per aliquod temporis spatium dimitti, eisque detractis, earum exemplum in eo loco relinqui. Ac volumus ut earumdem praesentium litterarum transcriptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Praelati, seu personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, in iudicio, extra illud, ubi opus fuerit, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis originalibus adhiberetur, si forent exhibita, vel ostensa. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum Statuti, declarationis, decretorum, derogationis, mandati, & voluntatis infringere, vel eiusvis temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se noverit incursum. Datum Romae apud Sanctum Petrum anno incarnationis Dominicae M. DC. XXII, Nonis Februarii, Pontificatus Nostri Anno Secundo, V. Dat.

S. de Urbinis, Registrata in Secretaria Brevium.

DECLARATIONES ALIQVOT SACRAE CONGREGATIONIS CONCILII.

Super Constitutione san. me. Gregorii XV. de exemptorum privilegiis, &c.

- I. **P**osita ejusmodi Constitutione, dubitatur, An liceat Episcopis visitare altaria regularium Ecclesiarum, quibus cura animarum personarum saecularium non incumbit, aut loca, ubi in iisdem Ecclesiis alteratur Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum, vel ubi audiuntur confessiones personarum saecularium?
- II. An Episcopi possint regularibus praescribere, ut certis tantum in locis, ac temporibus, aut certarum personarum confessiones audiant, vel alias illorum privilegia restringere, ac moderati in sacramentis administrandis.
- III. An facultas Episcopis per Constitutionem attributa in exemptos tam saeculares, quam regulares, & c.

res, intelligatur etiam tributa in personas nullas diocesis.

IV. An eadem facultas competat inferioribus Praelatis proprium territorium, ac jurisdictionem quali Episcopalem habentibus.

V. An per eandem Constitutionem in illis verbis possit Episcopus una cum superioribus regularibus quarumcumque Abbatiarum, &c. electionibus per se, vel per alium interesse, ac praesidere; jus Abbatias confirmandi Episcopis attributum censetur.

VI. An Confessores Monialium ante editam Constitutionem deputati, debeant ab Episcopo examinari, & approbari.

VII. An superiores regulares similiter ante ipsius Constitutionis publicationem electi, seu deputati, indigeant Episcopi approbatione pro confessionibus Sanctimonialium sibi subiectarum audiendis.

VIII. An confessiones, quas audiunt superiores regulares electi, seu deputati, vel confirmati post publicationem, & scientiam tenoris dictae Bullae, non obtenta Episcopi approbatione, sint nulla, atque irrita, necne.

IX. An regulares generaliter ab Episcopo approbati ad confessiones personarum saecularium audiendas, censeantur etiam approbati ad audiendas confessiones Monialium sibi subiectarum.

X. An regularis ad audiendas confessiones Monialium unius monasterii ab Episcopo approbatus confessiones Monialium alterius monasterii audire possit.

XI. An confessores regulares extraordinarii semel ab Episcopo deputati, & approbati ad audiendas Monialium confessiones pro una vice infra annum ad praescriptum S. Concilii Tridentini, possint, virtute dictae approbationis, pluries tamquam confessores extraordinarii earumdem confessiones audire absque nova Episcopi licentia.

XII. Cum in eadem Constitutione statutum sit, ut liceat Episcopo ex rationabili causa superiores regulares admonere, ut amoveant confessores Monialium, atque administratores bonorum ad earumdem Monialium monasteria pertinentium, iisque superioribus id facere detrectantibus, habeat Episcopus facultatem praedictos confessores, & administratores amovendi quoties, & quando opus esse judicaverit: An ejusmodi causam Episcopus superioribus regularibus significare teneatur.

XIII. An eadem Constitutio qua parte supponit Episcopi jurisdictioni regulares delinquentes circa personas degentes intra septa monasteriorum Monialium, aut circa clausuram, vel bonorum administrationem eorumdem monasteriorum, habeat locum in omnibus delictis, at vero solum in notoriis, & cum scandalo populis.

SAC. CONGREGATIO CARDINALIUM Concilii Tridentini Interpretum censuit, Constitutionem san. mem. Greg. XV. de exemptorum privilegiis, nequaquam subire Regularium exemptos, quibus cura animarum personarum secularium non incumbit Episcoporum iurisdictioni in his, que Sacramentorum administrationem concernunt, nisi cum in Sacramentis personis secularibus administrandis iidem Regulares delinquant: ac propterea,

Ad primum dubium respondit, Episcopis non licere in vim eiusdem Constitutionis visitare altaria Ecclesiarum Regularium, quibus non incumbit animarum cura personarum secularium, nec loca, ubi in iisdem Ecclesiis asservatur Santissimum Eucharistia Sacramentum, vel ubi confessiones personarum secularium audiuntur.

Ad II. Hac in parte Constitutionem nihil novi juris induxille, nec ullam novam auctoritatem Episcopis in Regularibus attribuisse: Ideoque in vim ipsius Constitutionis non posse Episcopos Regularibus prescribere, ut certis tantum in locis, ac temporibus, aut certarum personarum Confessiones audiant, vel alias illorum privilegia in Sacramentis administranda restringere, aut moderari. Quod si aliunde Episcopis huiusmodi facultas competat, illam non fuisse ab eadem Constitutione sublata.

Ad III. Censuit ejusmodi facultatem non intelligi tributam Episcopis in personas nullius diocesis.

Ad IV. Non competere.

Ad V. Jus confirmandi Abbatissas minime fuisse Episcopis per Constitutionem attributum.

Ad VI. Confessores quidem extraordinarios Monialium nullatenus, posse post Constitutionem illarum Confessiones audire, nisi prius ab Episcopo diocesano idonei iudicentur, & approbentur. Ordinarios vero Confessores ante Constitutionis publicationem deputatos posse, durante triennio ab eorum deputatione inchoando, pergere in Confessionibus Sanctimonialium audiendis, abique alio examine, & approbatione Episcopi. Quod si contingat, ut illorum facultas a Sede Apostolica ultra triennium prorogetur, tunc debere eos ab Episcopo examinari, & approbari.

Ad VII. Superiores Regulares electos, seu deputatos ante ipsius Constitutionis publicationem, quibus alioquin facultas competat audiendi Confessiones Monialium sibi subiectarum, posse, durante eorum officio, pergere sine alia Episcopi approbatione in Confessionibus audiendis illarum tantum, que sponte, ac proprio motu id ab eis petierint. At vero eos, qui post Constitutionem eligentur, aut quoquo modo deputabuntur, vel qui in eorum officio, seu dignitatibus, expleto jam tempore a Constitutionibus cuiusq; Ordinis, vel alias legitime prehnito, ad aliud tempus confirmabuntur, nequaquam posse Sanctimonialium Confessiones audire, nisi prius a Diocesano Episcopo idonei iudicati, atque approbati fuerint.

Ad VIII. Confessiones huiusmodi nullas, atque irritas esse.

Ad IX. Regulares generaliter ab Episcopo approbatos ad Confessiones personarum secularium audiendas, nequaquam censeari approbatos ad audiendas Confessiones Monialium sibi subiectarum,

sed egere quoad hoc speciali Episcopi approbatione.

Ad X. Regularem ad audiendas Confessiones Monialium unius monasterii ab Episcopo approbatum, minime posse audire Confessiones Monialium alterius monasterii.

Ad XI. Confessores extraordinarios semel deputatos, atque approbatos ab Episcopo ad Monialium Confessiones pro una vice audiendas, haud posse pluries in vim approbationis ejusmodi illarum Confessiones audire: sed ab Episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit.

Ad XII. Non teneri ejusmodi causam significare Superioribus Regularibus; sed hoc relinquere arbitrio, & prudenti Episcoporum, quorum conscientiam Sacra Congregatio ferio oneravit, ne facultate sibi hac in parte attributa quoquo modo abutantur, ejus rei in districto Dei iudicio rationem reddunt.

Ad XIII. Constitutionem habere locum in omnibus delictis, non autem in notoriis tantum, & cum populi scandalo.

Qua Sacra Congregatio responsa ad se relata sel. rec. Gregorius XV. & Sandiff. D. N. Urbanus VIII. in omnibus approbavit.

A. Card. Caetanus.

Prosper Fagnanus S. Congreg. Secret.

De Privilegiis.

Cap. Ex parte.

SUMMARIUM.

Rexemptio generalis personae tantum, aut personae rerum sub protectione Papae, non eximit personam; nec res a iurisdictione Episcopi.

Exemptio alia est iure personali, alia localis, vel mixta, ibidem ref. Secundo nota.

Referendarii utriusque, vel alterius Signaturae, eorumque familiares, an etiam ratione delicti, seu contractus, aut rei, de qua contra ipsos agitur, sint exempti ab Ordinariorum iurisdictione, & n. 1. q. usque in fin.

Referendariorum exemptio a iurisdictione Ordinarii ex Bulla Pauli III. an sublata sint ex cap. 1. fess. 24. Conc. Trid. n. 2. usque ad n. 12.

Dilectio, huiusmodi, similitudinem induit, & per similitudinem demonstrat, num. 2. ref. Et quoad hoc.

Referendarii sunt ceteris officialibus, & Ministris Curiae digniores, & cur. num. 3.

Referendarii non habent simpliciter titulum honorarium, sed officium, & in quibus consistat, & num. 21.

Referendarii qualiter, & quando admittantur ad signaturam iustitiae, vel Gratiae.

Litterae apostolicae quando dicantur gratiam, vel iustitiam continere.

Exemptionis indultum Referendarii concessum est ex debito iustitiae in remunerationem laborum, quos sustinent pro servicio Sedis Apostolicae, & universalis Ecclesiae utilitate.

Concilii Tridentini decretum cap. 11. fess. 24. procedit

redit in causis criminalibus tantum, non autem in civilibus.

Ratio in proximo posita restringit dispositionem generalem ad limites ipsius rationis.

Eugeniana Constitutio quoad obtinentes beneficia non fuit derogatum a Concilio Tridentino, nisi in causis criminalibus.

Protonotarii Apostolici ex privilegio deserentes habitum, & rochetum non possunt in prima instantia coram Ordinariis locorum conveniri in causis civilibus summam 25. ducatorum auri de Camera excendentibus.

Referendariorum, eorumque familiarum exemptio ex Bulla Pauli III. sublata fuit a Concilio Tridentino in cap. 3. fess. 6. & cap. 4. fess. 14.

Declaratur, n. 16.

Episcopi tamquam Sedis Apostolicae delegati possunt procedere contra exemptos extra iurisdictionem si in suis Ecclesiis resident; alias secus.

Dilectio, quicumque, est essentia, & comprehendit omnes etiam in sublimi dignitate constitutos, & num. 45.

Familiarium Referendariorum exemptio, de qua in Bulla Pauli III. sublata fuit a Concilio Tridentino in favorem Episcoporum residentium, & num. 20. Nec revixit per Constitutionem Sixti V. num. 20. & 51.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptionem a Concilio Tridentino sublata fuisse probatur etiam ex Constitutione Sixti V.

Bulla Sixti V. qua Referendarii eximuntur a iurisdictione Ordinariarum, expenditur, & num. 46. seqq.

An eadem Bulla sustulerit decreta Concilii Trid. quibus exempti subiacent Ordinariis, ut Sedis Apostolicae delegatis.

Papa nunquam ita eximit aliquem a iurisdictione quin ipse possit per se, vel suos delegatos procedere.

Iurisdictione Ordinarii sublata, non censetur sublata iurisdictione per Sedem Apostolicam delegata. Declaratur, num. 25.

Exemptio a visitatione, sub generali exemptione a iurisdictione non comprehenditur. Declaratur, num. 30. & seqq.

Exemptionis privilegium potius intelligi debet, ut in suo casu corrigatur procedens, quam ut sit inane, & effusorium.

Constitutio posterior tollit decreta Concilii Tridentini contraria, etiam si eodem Concilio specialiter non deroget.

Papa est iudex ordinarius exemptorum, & num. 48.

Exemptiones a iurisdictione Ordinarii etiam in posterum concedenda, qua titulus honorarius sunt annexa, sublata sunt a Concilio Tridentino.

Constitutio posterior edita motu proprio, & ex certa scientia derogat prima contraria etiam habenti clausulam derogatoriam ad futuras dispositiones.

Cardinales quatuor a Paulo II. creati per litteras in forma Brevis post eius obitum exhibitas, ibid.

Verba universalis, & geminata includunt etiam ea, que alias non includerentur, & num. 44.

Legati facultas conferendi beneficia an comprehendat beneficia Papae reservata.

Exempti Sedis Apostolicae immediate subiecti non subiacent visitationi Ordinarii.

Referendarii an sint veri familiares Papae: an vero ex privilegio, & num. seq. usque ad num. 40.

Familiaritas vera, & non ficta constituitur ex commensalitate, & servicio, & num. seq.

Cardinales non sunt Papa familiares. Item nec Rotae Auditores, ibid.

Familiares veri non constituuntur ex eo quod recipiantur a Papa in veros, ac proprios familiares, nisi insistant circa servitia, & vivant expensis illius.

Constitutio Pauli III. super familiaritate Referendariorum expenditur, ibid.

Princeps potest contra veritatem fingere, sed non veritatem immutare, n. 37. ref. Et Princeps

ius patronatus concessum a Papa cum clausula, ut sit perinde ac si esset ex fundatione, vel dotatione laicorum etiam Regum, censetur ex privilegio, & est abrogatum a Concilio Tridentino.

Referendarii ratione beneficiorum, qua obtinent, an subiacent iurisdictioni Ordinarii.

Referendariorum exemptio ab Ordinariarum iurisdictione an sit restringenda, ut non habeat locum ratione delicti, seu contractus, aut rei litigiosa, & n. seq. usque in finem.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est a Concilio Trid. etiam in causis civilibus.

EX PARTE. il secondo. Receptus sub protectione Papae per hoc non censetur exemptus. Hoc dicit Communis divisio. Secunda ibi, Nos autem.

Nota primo generalem protectionem non eximere a iurisdictione Ordinarii, Butr. hic num. 3. & Anchar. in vit. not. atq; ita huiusmodi protectio est ferè inutilis, sicut confirmatio in forma communi, ut in cap. Quia diversitatem, supra

de confess. paben. Sed dicendum est in hoc proficere, quia, ut inquit glos. in cap. Recepmus in ver. Ad iudicium, supra eod. sic receptis debetur major reverentia, quam aliis, arg. cap. Per tuas, de mator. & obed. & Papa forte citius movetur cum injuste gravantur ad litteras concedendas. Dixi generalem protectionem, quia secus esset in protectione speciali, cum quis se, & sua submittit Papæ, juxta text. in cap. Ad audientiam, de appellat. ubi hanc differentiam inter generalem, & specialem protectionem ponit glos. in ver. Nostra protectioni, Butt. & Anchar. proximè citati. Item, secus esset, si aliqui reciperentur in proprios, & speciales subditos, quia per hoc censerentur exempti, ut est expressum in cap. Si papa, vers. Similiter, inf. eod. lib. 8. Non sic fit in proprios, & speciales filios Romanæ Ecclesiæ sint suscepti: tales quippe exempti propterea non existunt, ut ibi dicitur in ver. nō sic, ubi corrigitur opinio Innocentii hic in vers. Secus autem, & ibi plenè videas de pluribus exemptionum formulis.

Secundò nota nec susceptionem Ecclesiæ sub protectione Sedis Apostolicæ, nec susceptionem singularis personæ, aut personæ, & Ecclesiæ simul importare exemptionem à potestate Episcopi de Ecclesiâ tantum est text. in d. c. Recepmus supra eod. nisi ad iudicium perceptæ libertatis Romanæ Ecclesiæ census annuus conferatur, ut ibi deciditur, & in d. cap. Si papa infra eod. lib. 8. De persona singulari seu de persona cum rebus, est text. hic, & ita vitatur superfluitas harum Decretalium secundum Abbates, & Marianum Scacium, Ex quibus colliguntur duæ exemptionum species, Altera est merè personalis, cum scilicet persona ipsa simpliciter, & absolute eximitur. Altera est localis, seu mixta, id est cum persona eximitur respectu certi loci, puta Monachus respectu monasterii, vel Canonici respectu Ecclesiæ, Abb. in cap. Tuarum, n. 8. supra eod.

Quid autem inter sit inter has duas exemptionum species, & an personaliter exempti, ut Capellani, & familiares Papæ sortiantur forum diocesani ratione delicti, contractus, aut rei litigiosæ, dicam plenè in sequenti questione, præsertim à num. 49.

QUÆRO, An Referendarii utriusque, vel alterius Signaturæ, eorumque familiares etiam ratione delicti, seu contractus, aut rei, de qua contra ipsos agitur, sint exempti ab Ordinariorum jurisdictione.

Paulus III. in Constitutione, quæ incipit, *Debita consideratione*, edita 30. Iulii 1540. Referendarios multis, iisque insignibus privilegiis decoravit, licet pleraque illorum postea sublata fuerint per posteriores aliorum Pontificum Constitutiones; & inter cætera tribuit illis exemptionem à jurisdictione Ordinariorum his verbis (Et nihilominus Referendarios, ac illorum omnia, & singula beneficia, & officia ecclesiastica, quæ obtinent, ac in futurum obtinebunt, & in illis pro tempore deservientes, ac Capellanos, familiares, & servitores suos tam præsentibus, quam futuros ab omni jurisdictione, correctione, visitatione, dominio, superioritate, & potestate Archiepiscoporum, Episcoporum, Prælatorum, & Ordinariorum locorum quorumcumque, & iudicum etiam à dicta Sede delegatorum, aut subdelegatorum quomodolibet nunc, & pro tempore existentium

eximimus, ac totaliter liberamus; ac sub B. Petri, & Sedis prædictæ, ac nostra protectione suscipimus, nobisque, & dictæ Sedis immediate subijcimus, ac liberos immunes, exemptos, susceptos, & subiectos omnino constituitimus, & declaramus, ac decernimus.

Quo supposito pro solutione questionis ante omnia discutendum est, an huiusmodi exemptio Referendariorum generaliter sublata fuerit ex aliquo Tridentini Concilii decreto.

Et quidem hæitari potest primò, an fuerit sublata ex cap. 11. sess. 24. ubi decernitur, ut si quò aliquos honorariis titulis Protonotariatus, Acolythatus, Comitatus Palatini, Capellani regii, aut alius huiusmodi in Romana Curia, vel extra insignibus decorandos esse placuerit, nihil ex iis privilegiis detractum esse Ordinariis intelligatur, quominus ii, quibus ea iam concessa sunt, vel in posterum concedi contigerit, ipsis Ordinariis tamquam Apostolicæ Sedis delegatis plenè in omnibus subiecti existant.

Et quoad hoc decretum ponderanda sunt verba illa, & alia huiusmodi, quæ aperte innuntiant Concilium voluisse comprehendere nō solum Protonotarios, & eos, de quibus expressè meminit, sed etiam alios conformes, atque ita in sui latitudine videntur apta comprehendere etiam Referendarios, cum & ipsi non aliter privilegio exemptionis potiantur, quam ratione tituli Referendariatus, cui ex indulto Sedis Apostolicæ exemptio annexa est præsertim verò quia sunt etiam Notarii Apostolici ex privilegio inserto in supra scripta Constitutione Pauli III. ita ut propterea expressè, & nominatim videantur inclusi in d. cap. 11.

Sed in contrarium facit, quia illa dictio, *alios*, posita in d. c. 11. Importat omnimodam similitudinem ad expressa, Bart. in l. Sed & reprobari, n. 6. de excus. tut. Bald. in l. Si fugitivi, col. ult. C. de serv. fugit. Bezo, cons. 41. n. 10. vol. 1. & cons. 51. nu. 29. quod habere locum etiam dixisset, & alios omnibus, quia nihilominus per hæc verba generalia non venient majora, vel graviora, quam expressa fuissent, casus est in Clem. non potest, de procurat. in l. fin. §. Cuiuslibet, de iur. iur. & oleo leg. Sed absque dubio procedit hoc casu, quia post verbum, *alios*, Concilium adiecit etiam dictionem, *huiusmodi*, quæ pariter similitudinem inducit, l. Denique, §. de pignor. cap. fin. de for. compet. ib. 6. & per similitudinem demonstrat l. Huiusmodi, de leg. 1. & post certum ordine expressum restringit dispositionem ad id, ad quod adiecit, Feder. de Sen, cons. 25. n. 4. in fin. vers. Respondet ista Constitutio, sed supra immediate Concilium expressè habentes titulos honorarios Protonotariatus, Acolythatus, Comitatus Palatini, & Capellani regii. Ergo per subsequentia verba, aut alius huiusmodi non comprehendit Referendarios, quia non sunt similes expressis, sed majores. Etenim, ut inquit Sarnen. in compend. utriusque Signaturæ, nu. 32. (Referendarii inter officiales Curie digniores reputantur: nam in regulis prærogativarum, & expectantium primi omnium Referendarii scribuntur, deinde Protonotarii participantes, tertio Correctores, postea Subdiaconi numerarii, quarto Auditores Rotæ, postea Clerici Camera, deinde Auditor Camera, & Abbreviatorum actum officia sua exercentes: itaque Referendarii ab ordine literarum cæsentur digniores cæteris aliis, quia primò

mò nominantur, l. 1. & 2. ff. de Albo Scrib. Et ideo dato expectativarum concursu inter prædictos officiales, Papa voluit Referendarios præcedere) Hæc Sarnen. Rationem verò cur Pontifices voluerit Referendarios cæteris Officialibus anteferi, subjicit Aug. Aret. in §. fin. in princ. insti. de except. quia quotidie apud Principem, & in ejus præsentia; imò simul cum eo officia sua exercent opere, & consilio adjuvantes: quod alii Curie Officiales seorsum faciunt, nec ita immediatè Papam juvant: & sequitur lo. de Terra rub. in tract. primogen. fol. 108. col. 1. & Sarnen. loc. cit. Quæ quidem ratio habetur etiam in antedicta Constitutione Pauli III. ibi (Vt Referendarii nostri, qui præ cæteris Officialibus, & Ministris nostris propinquis nobis assistunt) Plures etiam Referendario prærogativas recenset ibid. Sarnen. n. 32. post Bart. in l. eos, C. de excus. mun. lib. 10. & Rota de csi. 308. in novis, quæ estertia, in tit. de renun. Præterea Referendarii non habent simpliciter titulum honorarium ut Protonotarii non participant, & reliqui, de quibus Concilium loquitur, sed habent officium, videlicet libellos supplicatoriorum Summo Pontifici oblatos accipiendi, & causas coram ipso introducendi, seu referendi, ut inquit Specul. in tit. de supplicat. §. 1. & ante eum Innoc. in cap. Ex litteris, n. 9. vers. Et quidem libellus, de integ. restit. nec aliud sentit glos. 1. in auth. de Referendaris Sacri Palatii coll. 2. dum ait (Referendarios esse qui sunt Advocati in Curia Principis; dictos ex eo, quod referunt vices hominum coram Principe) & glos. in Authen. Quomodo oporteat Episcopos, §. Non autem aliter, in fin. in ver. Referendarii, dicens (Referendarios esse qui stant in Curia, ut præsentent advocacionem venientibus, ut dicta eorum referant) Quorum quidem ministerium suis explicatur à Sarnen. in compend. utriusque Signaturæ, n. 26. relatis constitutionibus, & ordinationibus Alexandri VI. & habetur in antedicta Constitutione Pauli III. & in Constitutione Sixti V. de qua infra n. 16. Et ad huiusmodi officium non assumuntur nisi cognita, & spectata virtutis viri: nec quicquam admittitur ad Signaturam iustitiæ antequam ab illius Præfesto vocatus, & congregatus ad sex antiquioribus Referendariis examinatus fuerit; & ad hunc effectum saltem binas supplicationes, seu commissiones sibi ab ipso Præfesto ex tempore porrectas proposuerit, & suffragiis eorumdem sex Referendariorum, & Præfesti collectis taliter se gesserit, ut relatione per eundem Summo Pontifici facta, mereretur commendari, & approbari, præfesto prius per eum in manibus ejusdem Præfesti solito iuramento ad præscriptum ordinationis Alexandri VI. relatæ à Sarnen. loco citato. Et ad Signaturam Gratia nemini patet accessus, nisi saltem triennio in Signatura iustitiæ fuerit laudabiliter versatus: quorum etià duodecim antiquioribus sententiæ dicende in ipsa Signatura Gratia facultas existit: & singuli Referendarii ante admissionem litterarum Apostolicarum sub plumbo super concessione sui officii Referendariatus huiusmodi tenentur expedire Datarum manus scriptas, prout hæc habetur in eadè Sixti V. Constitutione, licet usque ad tempora Alexandri VI. fierent solo verbo, ut per Sarnen. ubi supra, nu. 27. Huius autem officii contemplatione fuit illis concessum exemptionis privilegium, ut constat ex prædictis Constitutionibus Pauli III. in princ.

& Sixti V. in vers. Caterum ut Referendarii, Et hæc ratione ab eodem Paulo III. Prælati ac etiam familiares continui comenales declarantur, & excellentiæ dignitate sublimantur: quæ quidem omnia, & alia plura, quæ in eisdem Extravag. exarantur, nullatenus congruunt his, quæ simpliciter titulos honorarios obtinent à Sede Apostolica: unde sequitur ut Referendarii minime comprehendantur in d. c. 11. sess. 24. sub illis verbis, & alius huiusmodi, quæ sunt repetitiva finium, ut ostensum est supra.

Et confirmatur, quia quando in lege, aut canone sunt enumerata minores, aut inferiores personæ, non possunt postea sub generali clausula, quæ subnectitur, majores seu superiores includi, cap. Sedes, & ibi Ant. de Butt. n. 10. de ref. rit. Bro. in cap. 1. n. 205. de iuda.

Corroborantur prædicta ex diversitate indulti Referendariorum à communibus indultis & gratiis, quæ titulis honorariis à Sede Apostolica conceduntur, alia namque communes gratia procedunt ex mera liberalitate Papæ; & ideo ex parte recipientium dicuntur pure, & simpliciter gratia, & significasti, & ibi not. de præsent. Henr. sub illi necessitas Papæ dandi illam, non est per gratia, sed quædam iustitiæ executio; unde de talibus dicit lex sub nomine liberalitatis debitum naturale persolvit, l. Cod. de imponen. l. rat. def. resp. lib. 10. littera etiam Papæ quæ emanant pro illis, quibus Papæ tenetur necessario providere, & appellatur proprie litteræ iustitiæ, ut notatur in cap. Cum secundum apostolum, de præsent. In illis lex constituit differentiam inter puram donationem, & remunerationem, quia donationem simpliciter hinc certa solemnitate servata lex moderat usque ad certam summam; sed non ita donationem remunerationis causa, ut l. Aquilus, §. ff. de donat. Ad propositum ergo indultum exemptionis concessum Referendariis ex verbis narratiis Constitutionis Pauli III. super quibus fundatur eius intentio; apparet esse quandam remunerationem laborum, quos pro Sedis Apostolicæ servicio iugiter sustinent, ut colligitur ex illis verbis Constitutionis (Referendarii nostri, qui præ cæteris Officialibus, & Ministris nostris propinquis nobis assistunt circa ipsas supplicationes, & commissiones pro nostro, & Apostolicæ sedis honore, ac universalis Ecclesiæ utilitate, & aliis gratiis, prompta voluntate, indefessè laborant) Et ibi (Dignum, quia potius debitum reputantur, ut illos specialis benevolentia favoribus amplectamur & præclaris dignitatibus decoramus) Et ex Constitutione Sixti ibi (Ceterum ut Referendarii ad suscipiendos pro dicta Sede labores eo promptiores reddantur, quo exinde spiritualibus & temporalibus gratiis se cognoverint uberius esse sortitos) Ex quibus verbis, ut dixi probatur quæ fuerit intentio Papæ, Clem. 1. de præsent. fuit enim sub nomine gratia debitum naturale persolvere, dum dicit, *dignum, & debitum*. Non ergo proprie debet dici gratia, cum fiat ex necessitate naturalis debiti, quia nemò in necessitatibus liberalis existit, l. Rem legatam, ff. de Armen. leg. ac proinde revocatio privilegiorum, & exemptionum, quæ titulis honorariis à Sede Apostolica conceduntur ex mera gratia nullatenus videtur extendenda ad exemptionem concessam Referendariis ex debito iustitiæ, & remunerationem laborum, & ita in terminis similis gratia concessa à

Papa cum narrativa illa, Dignum quia potius deservit, per considerationes predictas consuluit Petr. de Anchar. conf. 295. Proclatoris num. 6. vers. Quinto quod dicitur regula, In hoc tamen advertendum est, quia Rota tenet clausulas illas, quae in initio litterarum Apostolicarum solent apponi de virtute, & meritis eius, cui fit gratia, solere apponi ex stylo, non autem per modum causae, ut 13 apud Seraph. decis. 1428. n. 10.

8 Sed quatenus a Concilio in d. cap. 11. sess. 24. sublatam esset Referendariorum exemptio, tamen Sacra Congregatio declaravit decretum illud non habere locum in causis civilibus, sed in criminalibus tantum. Nec obstant verba universaliter ibi posita, quia omnia restringuntur ad limites rationis expressae in proemio, quae verè non congruit nisi exemptioni in causis criminalibus; illa enim proprie parit perturbationem in iurisdictione Episcoporum, & praebet exemptis occasionem laxioris vitae, non autem exemptioni in causis civilibus. Absolutum est autem rationem in proemio positam regulare totam dispositionem, illamque restringere, ac limitare ad terminos ipsius rationis, Bald. conf. 159. Eleganter. & copiose, num. 4. vers. Nisi dicamus, lib. 2. Lap. alleg. 191. num. 24. Et exceptio, quae fit de capellanis regis, itidem habet locum in causis criminalibus dumtaxat, de quibus loquitur cap. Cuncti capelli, supra eod. secundum ea, quae in hac specie tradit Ror. decis. 747. n. 2. part. 1. divers. unde firmat regulam in contrarium in criminalibus, non autem in civilibus, quia exceptionis natura est declarare regulam, non autem illam ampliare, ut comprehendat ea, quae non sunt de genere regulae Bald. conf. 131. Casus talis est, vers. Super secundo, lib. 1. Alexan. conf. 29. Visis, & accuratè, num. 11. vers. Non obstant quod exceptio, lib. 1. Roman. conf. 356. circa primum, nu. 13. vers. Veritas tamen: & hac ratione exceptio, quae fit in fine d. cap. 11. sess. 24. a Constitutione Eugeniae quoad obtinentes beneficia ratione dictorum beneficiorum, non videtur habere locum in causis civilibus, & nec eadem Eugeniae videtur derogare nisi in causis criminalibus, ut reperitur adnotatum in libris S. Congregationis manu Cardinalis Carafa. Porro quoad Protonotarios, de quibus loquitur d. cap. 11. S. Congregatio die 14. Decembris 1630. dicitur censuisse Protonotarios Apostolicos ex privilegio deferentes habitum, & rochetum non posse in prima instantia coram Ordinariis locorum conveniri in causis civilibus summam 2.5. ducatorum auri de Camera excedentibus. Hæc quoad, cap. 11. sess. 24.

12 Sed ex aliis Concilii Tridentini decretis videtur sublata exemptio Referendariorum, eorumque familiaribus concessa in prædicta Extravag. Pauli III. nempe ex cap. 3. sess. 6. juncto cap. 4. sess. 14. nam in dicto cap. 3. statuitur ut nempe Clericus secularis cuiusvis privilegii prætextu tutus censeatur, quominus si deliquerit, ab Ordinario loci tantquam super hoc a Sede Apostolica delegato iuxta canonicas sanctiones visitari, puniri, & corrigi valeat. Et quia decretum hoc non habet locum nisi in visitatione, idcirco in d. cap. 4. sess. 14. decernitur ut omnes Ecclesiarum Prælati, si in suis Ecclesiis resederint, quoscumque seculares Clericos qualitercumque exemptos, qui aliam suæ iurisdictioni subessent de eorum excessibus, criminibus, & delictis quoties, & quando opus fue-

rit etiam extra visitationem tamquam ad hoc Apostolica Sedes delegati corrigendi, & castigandi facultatem habeant quibuscumque exemptionibus ipsi Clerici, ac eorum consanguineis, capellanis, familiaribus, procuratoribus, & aliis quibuslibet ipsorum exemptorum contemplatione, ac intuitu minimè suffragantibus. Et quoad hæc decreta, primo observanda est differentia inter Episcopos residentes, & non residentes: nam non residentes possunt procedere contra exemptos in visitatione tantum, eosque punire punitione illa dumtaxat, quæ respicit mori correctionem in actu ipsius visitationis, ut patet in d. c. 3. quod alias ita interpretata est S. Congregatio. Sin autem in suis Ecclesiis resideant, puniri possunt quoscumque exemptos etiã pœa ordinariã, & extra actum visitationis, ut constat ex d. c. 4. quod clarius habetur etiam in Constitutione Pii IV. super Episcoporum residentia, quæ incipit, De salute grægis edita ante Tridentini Concilii publicationem. Deinde observanda sunt verba illa d. c. 4. sess. 14. quoscumque Clericos seculares est nam dictio illa, quoscumque, universalis est, & nihil penitus excludit, cap. Solita, vers. Quoscumque ligaveris, & ibi Abb. in ult. notat. de maior. & obed. cap. Quamvis, & ibi Archid. in ver. Quoscumque, de off. ord. lib. 6. Rom. conf. 31. Visis his n. 2. ita ut comprehendat omnes etiam in sublimi dignitate constitutos, & specialiter nota dignos, secundum glos. 1. in cap. quicumque, & ibi etiam Archid. in princ. de sent. excomm. lib. 6. & est text. in d. cap. Solita, & eo magis, quia verbis illis, quoscumque Clericos seculares, adjiciuntur à Concilio verba, qualitercumque exemptos. Item verba, quibuscumque exemptionibus, quæ quicquid geminatio, & inculcatio dictionum universalium, non videtur dubitandum quominus comprehendat etiam exemptionem Referendariorum quantumvis ampliam, ac generalem, ut latè per Cravet. conf. 297. Verba transactionis, per tot. Observandum est denique non solum exemptionem Referendariorum, sed etiam eorum familiarium, & capellanorum expressè, ac nominatim sublaram fuisse in favorem Episcoporum residentium, ex d. cap. 4. in fin.

16 Verumtamen hæc duo decreta procedunt in criminalibus tantum, ut constat ex verbis d. cap. 3. sess. 6. ibi, ad corrigendum subditorum ex. i. i. i. quæ desumpta sunt ex cap. Irrefragabili, de off. Ordin. & ibi, Si deliquerit, ab Ordinario loci visitari, puniri, & corrigi valeat: nec non ex d. cap. 4. sess. 14. ibi, de eorum excessibus, criminibus, & delictis etiam extra visitationem corrigendi, & castigandi facultatem habeant. Itaque quod pertinet ad decreta cap. 11. sess. 24. cap. 3. sess. 7. & cap. 4. sess. 14. in causis civilibus salva manet Referendariorum exemptio.

17 Porro in causis tam criminalibus, quam civilibus procedit decretum cap. 14. sess. 7. in princ. quod in causis exemptorum innovat, & servari jubet Constitutionem, cap. Valentes, de priv. lib. 6. verum hæc Constitutio ad personalem Referendariorum exemptionem non videtur pertinere, ut patebit infra in 40. usque in fin.

17 Postea tamen immediatè d. cap. 14. sess. 7. videtur etiam exemptionem Referendariorum in causis civilibus sustulisse, dum addendo prædictam Constitutionem cap. Valentes, in causis civilibus mercedum, & miterabilium personarum absolute jubet

bet exemptos conveniri coram locorum Ordinariis tantquam in hoc a Sede Apostolica delegatis, & in aliis causis ita demum si certum iudicem ab ipsa Sede in partibus deputatum non habeant; privilegiis, exemptionibus, Conseruatorum deputacionibus, & eorum inhibitionibus adversus præmissa nequaquam valituris.

18 Hæc de Constitutione Pauli III. & decreta Concilii Tridentini à quibus exemptionem Referendariorum sublata fuisse, vel ex eo deprehendi potest, quod Sixtus V. ut mox dicitur, tribuit Referendariis exemptionem tamquam novum privilegium, ut innunt verba Constitutionis, ibi, ut Referendarij ad suscipiendos prædicta Sede laicos exemptores reddantur, quo exinde spiritualibus, & temporalibus gratis se cognoverint uberius esse referos. Indubitatum est autem, ut inquit Oldrad. conf. 336. Quod articulo, n. 10. quod ubi quid in viam gratie conceditur, necessario subinfertur, ut in contrarium sit jus commune, l. 1. ff. ad municip. l. 1. C. de iudic. lib. 11. Ac præterea cum Paulus III. non solum Referendarios, sed etiam eorum beneficia, & familiares prius exemptos à iurisdictione Ordinarii amplissimis verbis universalibus, ac geminatis ut initio diximus; si prædicta exemptio salva esset, Sixtus V. concedendo exemptionem restitutam ad ipsos Referendarios dumtaxat, & verbis non adeo prægnantibus, utique non solum tribuisset privilegium inane, & inutiliter contra cap. in his, de priv. sed illos sègniores magis quam promptiores reddidisset ad labores perferendos, eisque non uberiores gratias concessisset, sed potius ademisset, ac limitasset jam concessas contra declarationem suæ intentionis, quæ ex prædictis verbis colligitur juxta Clem. de prob. & tradita per Anchar. conf. 295. n. 6. vers. Quinto quod dicitur regula. Et inducta in favorem retorquerentur in odium contra. Quod favore, C. de legib. l. si iudex ff. de minor. cum vulg.

19 Ergo Sixtus V. in Constitutione, quæ incipit, Quemadmodum, edita 22. Septembris 1586. Referendarios prævia illorum præfinitione ad numerum certum, iterum eximit ab Ordinariis iurisdictione his verbis (Omnes, & singulos nunc, & pro tempore existentes Referendarios utriusque vel alterius Signaturæ in nostris, & pro tempore existentes Romani Pontificis familiares, continuos Commensales gratiosè recipimus, & ab omni iurisdictione Ordinariarum locorum quorumcumque eximimus, & totaliter liberamus, & nobis, ac dicte Sedi immediatè subijcimus.) Et quoad hanc Constitutionem cum soli Referendarii in ea eximantur ab Ordinariis locorum nulla facta mentione familiarium absolutum est, familiaribus huiusmodi utcumque exemptos in Constitutione Pauli III. in causis criminalibus subesse omnimodæ iurisdictioni Episcopi ad præscriptum cap. 4. sess. 14. in causis vero civilibus juxta terminos cap. 14. sess. 7. nam cum hic casus familiarium fuerit in ultima Constitutione Sixti ommissus, remanuit in dispositione Concilii, l. Communi diffinitio, ff. de liber. & post. cap. Cum expediat, de elec. lib. 6.

21 Sed quoad Referendarios pro absolutione questionis principalis tres articuli supersunt examinandi, Primus est, An prædicta Sixti Constitutio derogaverit decretis Concilii Tridentini, in cap. 3. sess. 6. in cap. 4. sess. 14. & cap. 11. sess. 24. in quibus

exempti subijciuntur Ordinario tamquam Sedi Apostolica delegato.

Secundus est, An Referendarii gaudeant omnimoda exemptione à iurisdictione Ordinariarum ex eo, quod à Sixto V. recepti fuerint in familiaribus, continuos commensales Papæ.

Tertius casus est, An eorum exemptio sit restringenda ad limites cap. Valentes, de priv. lib. 6. ita ut locum non habeat ratione delicti, seu contractus, aut rei de qua contra ipsos agitur.

Quoad primum ratio dubitandi oritur ex eo, quod cum Sixtus V. exemerit Referendarios à iurisdictione ordinaria, non videtur sustulisse dispositionem Concilii, quæ supponit exemptos Ordinariis non simpliciter, & absolute, sed tamquam Sedi Apostolicæ delegatis: quando quidem nunquam Papa ita eximit aliquem, qui ipse possit per se, vel suos delegatos procedere, Abb. in cap. Grave, n. 1. & 5. de off. Ordin. alioquin exempti essent accepti contra text. in cap. Nulla ratione 93. dist. & tradita per Abb. in cap. Novis, de iudic. Cum tamen sit de necessitate salutis ut omnis creatura subdit Papæ, ut in Extravag. Viam sanctam Ecclesiam, & ibi glos. de maior. & obed. D. Thom. relatus à Felin. in cap. 1. n. 10. de Constit. Unde sublata iurisdictione ordinaria, non censetur sublata iurisdictione per Sedem Apostolicam delegata. Ob quam rationem in clausula Constitutionis Pauli III. initio relata Referendarii eximuntur à iurisdictione quorumcumque Ordinariarum, & iudicium à Sede Apostolica delegatarum, quod non fecit Sixtus V. & hæc interpretatio videtur in dubio amplectenda, quia per eam Extravagans Sixti V. conciliatur cum decretis Concilii, s. His ita, 25. q. 2. cap. 1. extra, de cognat. spirit. Jo. Mon. cap. 1. n. 2. de Constit. lib. 6. expedit enim jura iuribus concordare d. cap. Cum expediat, de elec. eod. lib. cum simil. Et pro hac parte ponderanda etiam sunt verba d. cap. 11. sess. 24. ibi, vel impostum concedi contigerit, quibus Concilium derogat etiam futuris exemptionibus decernens eas non obtulare quominus, ii, quibus deinceps concedentur, sub sint Ordinariis auctoritate delegata. Quæ clarius videtur procedere quoad visitationem, quia de ea nulla fit mentio in Constitutione Sixti V. & sub generali concessione exemptionis non comprehenditur exemptio à visitatione, Rota decis. 2. de cens. in Antiq. Achill. decis. 186. num. 2. par. 1. propterea enim Paulus III. in sua Constitutione eximit Referendarios nominatim à correctione, & visitatione Ordinariarum unde hic casus tamquam omnissus in Constitutione Sixti V. videtur remansisse in dispositione cap. 3. sess. 6. Conc. Trid. quo exempti subiecti sunt visitationi Ordinarii loci tamquam delegati Sedi Apostolicæ.

23 Sed his non obstantibus verior videtur contraria opinio: nam privilegium exemptionis Sixti V. ita intelligi debet, ut aliquid operetur, cap. Albate, de ver. signif. l. Quoties, la secunda, ff. de rebus dubiis, Ant. de Butr. conf. 19. n. 3. cum præsertim utatur verbis prægnantibus, & geminatis: nam, ut inquit Butr. not. supra de privileg. Papæ nihil vacare debet, & singula verba geminata debent aliquid importare, cap. Romanorum, 19. dist. 1. si quando, de inoff. testam. l. 1. C. de resaur. lib. 10. Ac Referendarii ex indulto Pauli III. jam exempti erant à iurisdictione tam ordinaria, quam delegata, & dum postea Concilium subiecit exemptos Episcopo,

Episcopis tamquam Delegatis Sedis Apostolicae, exemptionem à jurisdictione ordinaria non vulerunt, ut per Abb. in d. cap. *Grave*, num. 1. & 5. de off. Ordin. & dictum est supra pro xime. Unde si Sixtus exemisset Referendarios à jurisdictione ordinaria tantum, nihil omnino illis contulisset, sed solum tribuisset exemptionem eis jam concessam à Paulo III. ac minimè ademptam, aut vulerat à Concilio. Ergo ut Sixti privilegium aliquid operetur, dicendum est exemisse Referendarios ab Ordinariis etiam procedentibus auctoritate delegata, non quidem ex speciali delegatione, sed ex illa, quæ à Concilio generaliter annexa est jurisdictioni ordinaria. Neque enim Concilium Sixti, & Concilium postunt hoc casu ad concordiam reduci, quia privilegium potius debet ita interpretari, ut in suo casu corrigat jus præcedens, quam ut sit inane, & frustratorium, ut est casus in cap. In his, infra eodem, ubi id not. Ant. de Butr. Abb. ac ceteri omnes, & in cap. *Abbas*, vers. *quia cum privilegium, in fide verb. significat*. Cum præsertim intentio Sixti fuerit Referendiis uberiorem gratiam facere, ut ad suscipiendos pro Apostolica Sede labores promptiores reddantur, ut superius ponderavimus.

26 Unde cum Constitutio, & Concilium nequeant conciliari, standum est Constitutioni tamquam posteriori, cap. 1. de Constit. lib. 6. cap. *Vasa*, de veter. dist. 1. cap. 1. supra de cognat. spirit. glof. Hug. Archid. & Præpos. in cap. *Dominio Sancti*, 30. dist. 16. Bald. conf. 223. *Primo statuto, in princ. lib. 1.* Nec refert quod Concilio Tridentino specialiter non derogavit, nam cum in eo auctoritas Sedis Apostolica non solum tacite, ut in omnibus œcumenicis Conciliis, sed etiam expresse, ac nominatim præservata fuerit, ut legitur in cap. ult. sess. 25. de reform. Quidquid sit in aliis Conciliis generalibus per cap. ex parte, de capell. Monach. cap. *Evangelio, de alate & qualis*, & cap. *Nonnulli de rescriptis*, cerè Tridentino non est opus specialiter derogare, sed satis est, ut summus Pontifex statuat contrarium ejus, quod Concilium disponit, ut alias resolvit Sacra Congregatio, & praxis quotidiana observat. Neque enim in indultis, privilegiis, provisionibus, ac dispensationibus, quæ aliquando ex legitimis causis à Sede Apostolica conceduntur Tridentinæ Synodo consuevit expresse derogare. Quod etiam adnotavit Anastas. Germon, de indult. *Caradio, in §. Per qua sublatis, n. 74. p. 52.*

27 Nec propterea dici possunt acephali, qui remanent immediatè subiecti Sedi Apostolicæ ad præscriptum ejusdem Constitutionis, & iudicibus ab ea specialiter delegatis, cum Papa sit Ordinarius iudex exemptorum, glof. in cap. 4. in verb. *Sede Apostolica, de privileg. lib. 6. Roman. consil. 369. Circa primam, num. 19. & seq.*

28 Neque obstat quod d. cap. 11. sess. 24. videatur tollere etiam futuras exemptiones in illis verbis, *vel imposterius concedi contigerit*. Primo enim responderetur decretum illud ad Referendarios non pertinere, ut superius probatū est n. 2. usque ad n. 12.

Deinde responderetur Concilium ibi in principio non egisse de privilegiis, & exemptionibus, quæ conceduntur specialiter, & expresse, sed de his, quæ veniunt concomitanter, & accessorie ad titulos honorarios Protonotariatus, vel alios hu-

jusmodi, ut innuunt verba illa, *quæ variis titulis à Sede Apostolica conceduntur*. Et de his statuit, ut si ve jam concessa fuerint, si ve in posterum concedantur, nihil ex iis detractum esse intelligatur jurisdictioni Ordinarii. Sed non impedit Concilium quin Romanus Pontifex possit concedere novas exemptiones, ut fecit Sixtus V. nec impedire potuisset, ut conilat ex cap. *Significasti*, & cap. *Innotuit, de elect. vers. Quamvis autem Canon. Lateranen. Concilii*. Quod multo magis procedit hoc casu in d. cap. ult. sess. 25. de reform. Unde Referendarii etiam post Concilium creati non gaudent quidem exemptione illa, quæ huic titulo ante Concilium ex indulto Pauli III. annexa erat, cum eadem exemptio fuerit à Concilio sublata, quatenus in eo decreto comprehendantur Referendarii: sed tamen salva manet exemptio, quam postea illis Sixtus V. specialiter impertitus est.

29 Tertiò responderetur illa verba Concilii, *vel imposterius concedi contigerit*, ad summum nihil aliud importare, quam clausulam derogatoriam ad contrarias futuras litteras Apostolicas. At Sixtus V. cum exemptionis privilegium Referendiis concesserit motu proprio, & ex certa scientia, & cum amplissimis derogationibus ad contrarias Constitutiones etiam habentes clausulas derogatoriarum derogatoriarum, quarum tenores pro expressis haberi voluit, utique per clausulas hujusmodi sustulit Constitutiones contrarias etiam habentes clausulam derogatoriam, & annullativam eorum, quæ in contrarium fierent, Ant. de Butr. in cap. *de rescriptis*. Bare in l. *Signis, in princ. testam. de leg. 3. Federic. de Sen. conf. 47. Habita super casu, n. 2. Alex. conf. 111. Perpetuus, lib. 6. ubi consuluat pro quatuor Cardinalibus creatis à Paulo II. per litteras in forma Brevis exhibitas post obitum illius, & larissime respondit eas litteras valere, & per prædictas clausulas fuisse sufficienter derogatum Extravaganti Eugenii IV. incipienti, in eminenti: habenti clausulam derogatoriam adsequentes contrarias dispositiones.*

30 Item non obstat quod exemptio à jurisdictione non includat exemptionem à visitatione: nam responderetur id procedere si exemptio concepta sit verbis universalibus, quorum vis in hoc consistit, ut includat etiam ea, quæ aliàs simpliciter, aut generali dispositione non includerentur glof. in cap. *Pastoralis, de donat. in ver. Temporaliter*, Salyer. in l. 2. c. *de noxal. Dec. in cap. Sedes, col. penult. in fin. de rescriptis*. Aym. conf. 294. Verba translationis, num. 1. & seq. quod multo clariùs procedit hoc casu, in quo Sixtus V. exemit Referendarios per verba non solum universalia, sed etiam geminata, ibi, *ab omni jurisdictione quorumcumque Ordinariorum eximimus, & tota litera liberamus*. Ex his, quæ plenè notantur per Decian. consil. 11.

32 *Sententiam clarissimam, num. 11. & seq. vol. 3.* Unde in simili quamvis in verbis universalibus non veniant regalia, & jura Principi reservata: tamen secus est si verba hujusmodi universalia sint geminata, Dec. conf. 197. col. 2. post medium, vers. *Præterea*, lat. conf. 161. in princ. lib. 2. Similiter quamvis Papa de facultatem Legato conferendi beneficia qualitercumque vacantia non veniant beneficia reservata, Rota decis. 119. *Legatus, vel Nuntius, in novis, & decis. 36. Nota, Legatus, in anteq.* aliud tamen est, si eadem facultas concessa fue-

fuerit per verba universalia, prægnantia, & geminata, ut declarat Aym. consil. 209. *Unusquisque Princeps, num. 15. vers. Ad quod respondeo*. Quod si diceremus hoc casu Referendarios non esse exemptos à visitatione, non verificarentur verba illa, *ab omni jurisdictione, &c.* cum visitatio sit de lege jurisdictionis, cap. *Conquerente, & cap. Dilectus, ubi glof. in ver. De lege jurisdictionis, de off. Ordin.*

33 Accedit, quod cum Referendarii in Bulla Sixti V. fuerint immediatè subiecti Sedi Apostolicæ: per hoc fuerunt etiam exempti ab Ordinarii visitatione, Calder. conf. 496. alias 14. de cens.

34 Quoad secundum articulum solutio pendet ab inspectione an Referendarii sint verè, & proprie familiares Papæ, an verò simpliciter ex privilegio, absolutum est enim veros familiares sui omnimoda exemptione à jurisdictione Episcoporum, ut inferius patebit: alioquin essent deterioris conditionis, quam familiares Cardinalium quorum exemptionem idem Concilium Tridentinum præservat in cap. 11. sess. 24. vers. *Quæ verò, præterquam ratione beneficiorum, quæ obtinent.*

Et quidem Referendarii videntur primò suffragari verba Constitutionis Pauli III. initio relecta, quæ videntur veram familiaritatem importare, ibi, *Referendarii nostri, qui pro ceteris Officialibus, & Ministris propinquius nobis assistant.*

Quibus tamen non videntur deesse requiisita Commendatitatis, cum panem ex palatio habent; & servitii, cum assidue laborent circa supplicationes, & commissiones, ut in eadem Constitutione subnectitur, ibi, *in ipsas supplicationes, & commissiones pro nostro, & Apostolica Sede honore, ac universalis Ecclesie utilitate indefessè laborant.* Et in prædicta Constitutione Sixti V. ibi, *Ad suscipiendos pro dicta Sede labores.* Manifestum est autem ex commendatitate, & servitio constitui veram, & non fictam familiaritatem, cap. *Cum nobis, de verb. signific. lib. 6. Oldrad. conf. 198. Dominus, n. 2. Verall. de j. §. 4. lib. 1.*

35 Sed in contrarium faciunt quæ tradit Gomef. in reg. de imper. benef. per ob. sam. *Card. num. 2.* ubi ait Cardinales quamvis habeant panem ex palatio album, & servitium Papæ, tamen non esse Papæ familiares: quia dicitur servitium, & panis causa honoris, non causa familiaritatis quæ requirit servitium, & alimenta. Idemque de Rotæ Auditoribus ex tacto respondit Paul. de Caltr. conf. 340. *præmissis allegationibus, per totum lib. 1. ad hoc enim, ut quis dicatur verè, & non fictè familiaris, oportet ut inilitat circa personam, & vivat expensis illius.* Et hoc dico debere copulative concurrere, docent in d. cap. *Cum nobis*, Archid. lo. And. Gemin. Franc. & alii omnes, & ita de stylo Curie observari testatur Gomef. loc. cit. post Vitalin. in Clem. fin. nu. 34. & seq. de celebr. *Missar. & Regid. Bellam. conf. 20. num. 1. & 4.* Atque ut vivant expensis ejus, cuius sunt familiares, exigit etiam Concilium Tridentinum in cap. 11. sess. 24. hi verò, qui non solum circa servitium personalia, & non habent expensas, dicuntur fictè familiares, & non gaudent prerogativis familiarium, Paul. de Caltr. d. conf. 340. num. 2. vers. *Ceterum, lib. 1. & 2.* si superius relecti. Et propterea Sixtus V. non declarat Referendarios esse tam familiares, & perpetuos commendatitales, sed simpliciter eos recipit in tales, adjecto adverbio illo, *gratis*, innuens e-

os non verè, sed ex gratia, & privilegio familiares existere: nam si haberent requiisita commendatitatis, & servitii, non fuisset opus illos recipere in familiares ex gratia, sed potius procedendum fuisset per viam declarationis.

37 Nec refragatur quod Paulus III. in Constitutione, quæ incipit, *Ad perpetuam rei memoriam Sanctissimi in Christo Pater, Publicata 22. Decembris 1534.* quæ est prima in Bullario, declaraverit Referendarios licet in Palatio non habitent, nec in Tinnello comedant, in posterum veros, & indubitatos Papæ, & non per privilegium, nec fictè familiares continuos commendatitales censeri, reputari, & esse. Nam responderetur eam Constitutionem habere locum dumtaxat ad effectum regularum Cancellariæ, & reservationum Apostolicarum, ut colligitur tum ex vers. *ita ut regulis tam editis, &c.* tum ponderando adverbium illud, *imposterum*, quod aperte ostendit hujusmodi Constitutionem non esse proprie juris veteris declarationem: nam si esset talis implicaret contradictionem, & repugnantiam quandam, ut non traheatur ad præterita, ut inquit Dec in cap. fin. n. 44. de Constit. Tum denique, quia si ex Constitutione Pauli III. Referendarii quoad omnia fuissent veri, & indubitati Papa familiares ineptum fuisset ut Sixtus V. eos recepisset postea in familiares ex gratia, eosque exemisset ab Ordinario jurisdictione, ut superius est ponderatum. Dicendum est igitur quoad alios effectus Referendarios non obstantè prædicta declaratoria non esse veros familiares, sed ex privilegio tantum, deficientibus scilicet requisitis, nec gaudere prerogativis familiarium, l. *Alimenta, §. Libertus, ff. de alimen. & cib. leg. Super, §. fin. ff. de iur. immun. l. Qui sub pretextu, C. de sacros. Eccl. & d. c. fin. in ver. *Eccl. de verb. signific.* ita Paul. de Caltr. d. conf. 340. nu. 7. vers. *Cetera, lib. 1.* Ratio est secundum eum, quia hujus vocabuli, familiaris, significatio certa est in jure; familiaris enim proprie, & verè dicitur, quem Superior super se, & sui cultus causa tenet, & continuus commendatitales fixæ domus exilit, l. *Cum quaeretur, ff. de leg. 3. l. Adiles, §. Familia, ff. de adii. edit. & d. c. fin.* Sola autem professio statum personæ non immutat, *Neque professio, Cod. de testamen. l. Non nudis, & l. Non epistolis, de probat. l. Caus, ff. de iurapatr.* Et Princeps quamvis possit contra veritatem fingere, ut patet in fictione postliminii, & legis Corneliæ, tamen veritatem mutare non potest, l. 1. c. *Si se ab hered. abstin. l. In bello, ff. de capt. & postlimin. revers.* Assumptio enim in hanc familiaritatem, quæ non est, minimè potest veritatem immutare, l. *Assumptio, ff. ad municip. Unde in simili cum Iulius III. concessisset Francisco de los Cobos ius patronatus, & presentantur cum clausula, ut hujusmodi ius patronatus ejusdem prorsus naturæ, roboris & efficaciæ esset, ac cuiusvis patronatus laicorum, etiam Nobillium, Regum, Ducum, Marchionum, Baronum, & aliorum Principum; & perinde ac si ex nobilitate donatione, & fundatione existeret, illicque aliter per Romanum Pontificem, & Sedem Apostolicam derogari non posset, & quædam esset à Congregatione, an tale ius patronatus esset abrogatum à Concilio, nene? S. Congregatio censuit esse abrogatum, cum sit ius patronatus ad instar, & sic non Regum, nec ex fundatione.**

Itaque Referendarii in vim prædictæ Extravagantæ

gantis Pauli III. aut non gaudet exemptione à jurisdictione Ordinarii, cum sint facti familiares quoad alios effectus, quam reservationum, &c. aut si gaudent, hujusmodi exemptio postea sublata fuit à Concilio Tridentino, & eo magis, quia in eadem Extravag. declarantur familiares promiscue non solum Referendarii, sed etiam Prototonarii, Acolythi, &c. quorum tamen exemptionem indubitatam est fuisse abrogatam ex cap. 110 sess. 24. Unde Referendariorum exemptio ex hoc capite familiaritatis videtur satis turbida, praesertim ratione beneficiorum, quae obtinent: nam decretum d. c. 11. sess. 24. posteaquam subiecit exemptos Episcoporum jurisdictioni, adiecit in fine clausulam infra scriptam (Quae verò privilegia residentibus in Curia Romana vigore Eugenianae Constitutionis, aut familiaritatis Cardinalium competere solent, ea in iis, qui beneficia ecclesiastica obtinent, ratione praedictorum beneficiorum minime intelligantur, sed Ordinarij jurisdictioni subiecti permanent.) Concordat text. in cap. 1. vers. Nisi forsitan de privil. lib. 6.

40 Quoad tertium, & ultimum articulum, cum privilegia, & rescripta in dubio ad intellectum juris communis sint referenda, cap. Cum adeo, & cap. Causa qua, de refer. Ancl. conf. 153. Pro fratribus, n. 3. non levis est difficultas, an exemptio Referendarii concessa à Sixto V. sit restringenda ad terminos Decretalis Innocentii IV. in generali Concilio Lugdunensi edita, quae habetur in c. Volentes, de privil. lib. 6. ubi declaratur exemptionis privilegium non suffragari ratione delicti, seu contractus, aut rei, de qua agitur. An potius constitutio Sixti ad verbum de praedictis Decretalis, Volentes, adeo ut tamquam posterior illam censetur fuisse per derogationem, quam ponit in fine ad contrarias Constitutiones etiam editas in generalibus Conciliis, juxta text. in cap. Eam te, de atat. & qual. & in cap. Cum nonnulli, cum materia, de rescript.

41 Pro cuius dubitationis clariori explicatione repetendum est memoria, quod alias perpendit S. Congregatio in exemptione Regularium, nempe exemptorum olim duas species extitisse.

Prima species erat illorum, qui generaliter, & indefinite exempti erant ab Ordinarii jurisdictione, id est nulla facta expressione delicti, seu contractus, aut rei litigiosa. Et quoad hanc exemptorum speciem varie se torquebant DD. super illius intelligentia, atque interpretatione, ut notatur in cap. Tuorum, supra eod. & in cap. Placuit, 6. q. 3.

42 Quidam enim existimabant exemptionem tantquam generalem esse generaliter intelligendam, ita ut locum sibi vendicare ubicumque committeretur delictum, cap. Frater noster, 10. q. 6. & c. Sicut nobis de suppl. neglig. Pralat. & ubicumque iniretur contractus, aut res ipsa consisteret, ad exemplum Proconfulis majoris, qui indistincte non intromittit se de causis fiscalibus, l. Nec quietam, §. 1. ff. de off. Proconsul. Alii verò contra celebant eam esse restringendam ut non haberet locum ubi sic exempti delinquerent, seu contraherent, aut res sita esset in loco non exempto. Ad hanc verò alterationem dirimendam emanavit praedictum cap. Volentes, de privil. lib. 6. quo declaratum fuit exemptionem utcumque generalem in tribus casibus praedictis non suffragari, ut ibi explicant Archid. & Io. Andr. in princ.

Secunda species erat illorum, qui exempti erant non simpliciter, & indefinite, sed cum specifica expressione delictorum trium casuum delicti, seu contractus, aut rei, Et quoad hanc secundam speciem praedicta Decretalis nihil novi statuit.

43 Quod probatur primo, quia edita fuit solum ad declarationem controversiarum, quae erant super interpretatione exemptionis primae speciei, ut patet ex illis verbis, declaratione irrefragabili diffinitiva, quae indicant Pontificem noluisse novum jus inducere, sed tantum quod prius latebat manifestare, ut illis pluribus comprobatur Philipp. Prob. in addit. ad Io. Mon. post Gem. conf. 72. col. 1. vers. Contrarium: hanc enim est natura declarationis, ut est casus in l. Haec edes palam. §. Quod verò, & §. Sed est nota, ubi id notant Bart. Paul. de Castro, & DD. ff. de testam. Anchar. conf. 65. n. 2. Fulgof. conf. 147. in fin. vers. Ad secundum, & Bellam. decis. 74. col. 2. vers. Ideo rati dicitur propria declaratio. At circa exemptos hujus secundae speciei nulla suberat controversia: non enim de his dubitari poterat quin essent exempti ratione delicti, contractus, ac rei litig. quia hi tres casus erant nominatim expressi in eorum privilegio, cujus tenor cum esset clarus, omnino erat observandus, cap. Porro, cap. Cum plantare, supra eodem, & infra, cap. Petitis, cum concord. ergo d. cap. Volentes, hanc speciem exemptionis non comprehendit. Alii quini si suffulisset exemptiones etiam in tribus casibus praedictis, utique non declararet privilegia exemptorum, sed illa potius abrogasset, aut relinqueret, ac novum jus induxisset: hoc autem repugnat Constitutioni juris veteris declaratoriae, ut superius dictum est, & in terminis d. cap. Volentes, tradunt Gemini, & Probos. loc. cit.

Praeterea Innocentius IV. in initio illius Decretalis declarat se velle ut libertas, quam nonnullis Apostolica Sedes privilegio exemptionis indulget, sic integra observetur, ut & illam alii non infringant, & ipsi ejus limites non excedant: quibus verbis unde mens Pontificis, & causa finalis elicitur, satis constat tantum abesse ut voluerit Apostolica privilegia infringere, ut potius expressè se declaraverit se intendere, ut illa omnino salva atque illibata permanerent.

44 Quibus sic praehabitis dubitari potest, an exemptio Referendariorum, de qua in praedicta Constitutione Sixti V. sit referenda ad primam, vel ad secundam speciem exemptionis de qua supra, & sic an sit praeservata necne ab eadem Decretali Innocentii IV. & à Concilio Tridentino illam innovante in cap. 14. sess. 7.

Et quidem ex una parte eorum exemptio videtur esse secundae speciei, & sic praeservata ut supra, quia etiam in privilegio non exprimitur casus delicti, contractus, ac rei, & c. tamen satis videntur expressi ex verbis clausulae superius relatae, quae cum sint universalis, ac geminata ponderando dictiones, omni, quorumcumque, & totaliter, nihil relinquunt intactum, Bald. conf. 305. Verba Principis, in princ. num. 1. vers. Quoad verba, lib. 1. & comprehendunt omnia, quae excogitari possunt, Decian. d. conf. 11. n. 17. vol. 3. Cravett. conf. 294. n. 1. & seq. ita ut vim habeant etiam specialis expressionis, Bart. in l. 1. in fin. ff. Si quis in ius voca late, Cravett. ubi supra n. 2.

45 At in contrarium stat littera textus in dicto cap. Volentes, ubi Pontifex loquitur de totaliter exemptis,

ptis, ibi, quantumcumque gaudeant libertate: per hanc enim, & similes dictiones lex dicitur efficaciter loqui secundum Archid. in cap. Si tibi absenti, col. 2. in ver. Quicumque, de proben. lib. 6. & tamen declarat eos hujusmodi libertate, & exemptione non gaudere in tribus casibus ibi exceptis. Atque ita illum textum ad hoc poterat Gemini. conf. 72. col. 1. vers. Contrarium, ubi ait illum esse declaratorium privilegiorum concedentium exemptionem quantumcumque laram. Et infra (Ex his, inquit, inferitur una conclusio, quod illi tres casus, de quibus loquitur cap. Volentes, non erant inclusi in verbis privilegiorum exemptorum quantumcumque fuerit plena exemptio) Cui quidem consilio subscripserunt, fere omnes Doctores Bononienses, ut idemmet Gemini. testatur in eod. cap. Volentes, §. in ad fin. Et certe si exemptionum tenores inspiciantur, apparebit nullam fere concessam fuisse, nisi cum verbis, ab omni, quacumque jurisdictione, aut plene, seu totaliter, penitus, & his similibus: quare si Constitutio d. cap. Volentes, ejusmodi exemptiones non comprehenderet, redderetur fere inutilis, & frustratoria. Ex quibus videtur sequi, ut Referendariorum exemptio recipiat declarationem, ac limitationem, de qua in ead. Decretali, ita ut locum non habeat ratione delicti perpetrati, contractus inchoati, aut rei existentis in loco non exempto.

Et tenendo hanc opinionem non obstat, quod cum Referendarii nullum habeant locum exemptum, si exemptione sui non debeant, cum delinquant, seu contrahant, aut res litigiosa consistit extra locum exemptum, inde fiet ut nullo casu exemptionis privilegio gaudeant, contra text. in eod. cap. Volentes, vers. Numquid ergo careat omnino in his commodo libertatis.

46 Nam responderi potest eos, qui habent privilegium exemptionis indefinitum, non solum gaudere exemptione, cum delinquant, contrahant, aut res sita in loco exempto, quod verificari non potest in Referendariis, sed etiam cum delinquant, contrahant, aut res consistit extra locum, ubi domicilium habent, quamvis idem locus exemptus non sit, neque enim propterea conveniri possent in loco domicilii, si tamen conveniri possent, si exempti non essent, Auth. Si qua in proprio, c. Vbi de crim. agi oport. Jo. Mon. in d. c. Volentes, n. 4. ubi reddit rationem, de privil. lib. 6. Ita deservit verbis statuitur in d. §. Numquid ergo, ibi, quia nec ubi domicilium habent, si alibi delinquant, vel contrahant, aut res ipsa consistit, conveniri possunt delinquentes super istis. Atque ita quamvis Referendarii nullum habeant locum exemptum, non tamen eorum exemptio reddetur omnino inutilis, ex eo, quod restituitur ad tres casus ut supra exceptos, quia poterit verificari in praedicto casu domicilii.

47 Itidem non obstat quod Sixtus V. receperit Referendarios sub protectione Sedis Apostolicae, atque illos immediate subiecit: nam receptio sola sub protectione Sedis Apostolicae exemptionem non importat, ut hic, & in cap. Si Papa, eodem tit. lib. 6. & dictum est supra in primo not. Subiectio autem Sedi Apostolicae nihil videtur operari in casu, de quo agitur, quia cum nemo possit esse acephalus, eo ipso quod ab Ordinario eximitur, remanet Papa subiectus, cap. Nulla ratione, 93. dist. Et propterea passim dicunt DD. Papam esse

Prosop. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

Ordinarium exemptorum, gloss. in cap. Auditoriate, in ver. Sedis Apostolicae, de privil. lib. 6. & dictum est supra nu. 27. unde quemadmodum generaliter exempti non gaudent exemptione in tribus casibus exceptis in d. cap. Volentes, ita nec immediate subiecti Sedi Apostolicae, quia haec subiectio eum sit expressio ejus, quod tacite inest exemptioni, nihil praeter exemptionem operatur, ad l. 3. & ibi Bart. ff. de leg. 1.

49 Ceterum etiam haec ita se habeant; tamen ex alio capite cogitabam evitare posse hoc casu dispositionem d. cap. Volentes, de privil. lib. 6. nempe quia loquitur tantummodo de exemptionibus mixtis, id est concessis loco, & personis simul, quales sunt exemptiones Regularium, de quibus in §. In eos autem, & Canonicorum, contra quos de jure procedit Episcopus cum delinquant in loco non exempto, ut per Calder. conf. 127. alias 13. de iud. circa med. vers. Nisi quando delictum: etiam existant in loco exempto, si tamen in loco non exempto delictum committant, seu explicent, puta proiciendo lapides, vel aliter turbando Ordinarium cum campanis existentibus in loco exempto, c. Patentibus, supra eod. Gemini. conf. 72. n. 6. vers. Nec obstat, usque in fin. loquitur, inquam, praedicta Decretalis tantummodo de exemptionibus mixtis: nam cum declarat exemptos quantumcumque gaudeant libertate, nihilominus polle coram locorum Ordinariis conveniri si delinquant, seu contrahant, aut res, de qua contra ipsos agitur consistat in loco non exempto: necessario supponit adesse aliquem locum exemptum, in quo praedicti tres casus aliquando possint contingere. Ideoque in §. Numquid ergo, responderet tacite objectioni, quod per hujusmodi restrictionem exemptio reddatur inutilis, solvit non propterea fore ut exempti careant commodo libertatis, quia gaudebant exemptione, si delinquant, seu contrahant, aut res sita sit in loco exempto: quod cum minime conveniat exemptioni Referendariorum, quae merè personalis est, necessario sequitur, ut illi nec conveniat dispositio illius Decretalis, ad l. 4. Toties ff. de damn. infec. & ita in individuo in Capellanis, & familiaribus Papae tenet Abb. in cap. Tuorum, num. 8. vers. Quandoque conceditur exemptio, supra eodem.

51 Nec refert, quod personaliter exempti frui possint commodo libertatis quoad hoc ut conveniri non possint in loco domicilii, si alibi delinquant, aut res ipsa consistat, siquidem textus vult salvam esse exemptorum libertatem non solum quoad hoc ut conveniri non possint in loco domicilii, neque illuc remitti, sed etiam quoad hoc, ut nulli conveniri possint, cum in loco exempto delinquant, seu contrahant, aut res litigiosa consistit. Et hic secundus casus, qui frequentior est, & magis faveret exemptioni, nullatenus verificari potest in exemptis quoad personam tantum, ut patet ad sensum, quotiescumque autem lex requirit concursum duorum, altero deficiente non habet locum legis dispositio, l. Si heredi, ff. de cond. insti. Jo. de Anan. conf. 32. Ultra alia, n. 7. vers. Circa quartum, fal. in l. 1. n. 2. ff. de iust. & iur. Felin. in cap. Ex parte, nu. 21. de rescript.

Et revera exemptio Referendarij esset plane ridicula, si ubi vis delinquerent, seu contraherent, aut res litigiosa consisteret, indistincte subessent jurisdictioni Ordinarii loci, & solum conveniri